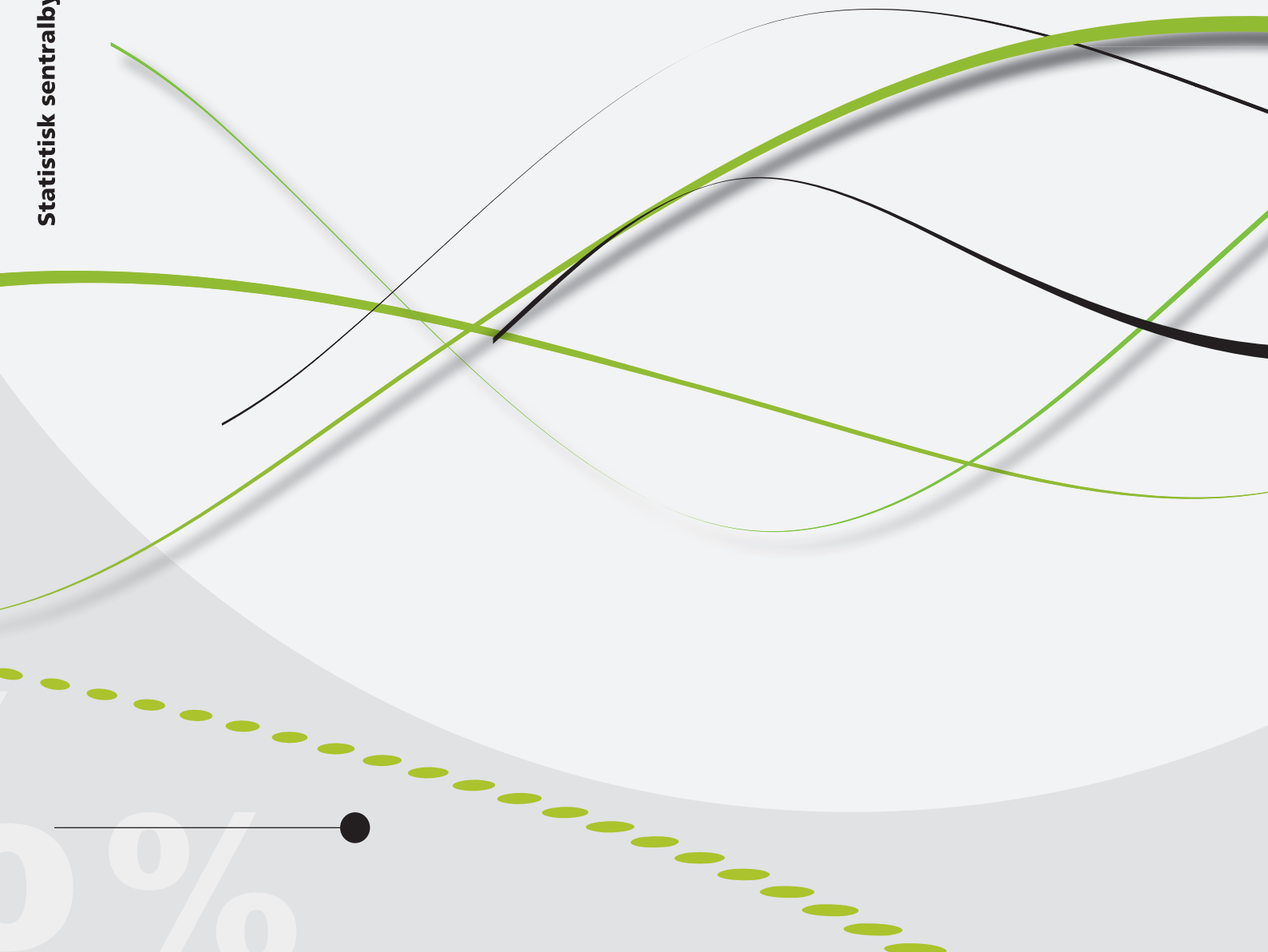




Oda Opdal Zachrisen og Hanne Kure Bjugstad

Livslang læring 2008–2016

Resultater fra Lærevilkårsmonitoren



Oda Opdal Zachrisen og Hanne Kure Bjugstad

Livslang læring 2008–2016

Resultater fra Lærevilkårsmonitoren

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 12. oktober 2016

ISBN 978-82-537-9396-2 (trykt)

ISBN 978-82-537-9397-9 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentligjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Livslang læring 2008–2016 presenterer deskriptiv statistikk fra utvalgsundersøkelsen Lærevilkårsmonitoren i perioden fra 2008 til 2016. Rapporten omhandler voksnes deltakelse i formell utdanning og videreutdanning, ikke-formell opplæring og uformell læring i arbeidslivet. Den bygger på rapporten med samme navn for perioden fra 2008 til 2015, som du kan finne på ssb.no.

Publikasjonen er skrevet av Statistisk sentralbyrå, på oppdrag for Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk (Vox) og er også finansiert av Vox.

Rapporten er utarbeidet av Oda Opdal Zachrisen og Hanne Kure Bjugstad ved Seksjon for utdanningsstatistikk, med støtte fra Inger Håland ved Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk.

Statistisk sentralbyrå, 02.10.2016.

Christine Meyer

Sammendrag

Formålet med *Livslang læring* er å beskrive resultater fra Lærevilkårsmonitoren som undersøker omfanget av, og vilkårene for, læring og kompetanseutvikling i Norge.

Andelen deltakere i utdanning og opplæring har vært ganske stabile i tidsperioden 2008–2016. Det er imidlertid slik at andelen deltakere både i formell utdanning, videreutdanning og ikke-formell opplæring er lavere i 2016 enn i 2008. Dette skjer til tross for at sentrale aktører i norsk næringsliv og politikk hevder at det norske arbeidslivet er i rask endring og at den teknologiske utviklingen stiller, og kommer til å stille, strengere krav til kompetanse blant norske arbeidstakere (Børringbo & Østrem, 15.01.2016, Regjeringen.no, 2015).

I løpet av 2016 har 421 000 personer mellom 22 og 59 år tatt en form for **formell utdanning**. Dette tilsvarer 15 prosent av befolkningen i denne aldersgruppen. Andelen har vært relativt stabil gjennom tidsperioden rapporten bygger på: Fra 2008 til 2016.

Når det gjelder **formell videreutdanning** ser vi på personer som har hatt ett opphold i studiene på minst tre år etter 19 års alder. I løpet av 2016 deltar 233 000 personer, eller 9 prosent av befolkningen mellom 22 og 59 år, i formell videreutdanning. 81 prosent av dem deltar i videreutdanning på universitets-, høyskole- eller fagskolenivå.

Fra 2008 til 2016 har kvinner i større grad deltatt i videreutdanning enn menn. De siste årene har andelen deltakere gått noe ned blant begge kjønn. Halvparten av de kvinnelige deltakerne har høyere utdanning, mens halvparten av de mannlige har utdanning fra videregående skole.

I 2016 tar 7 prosent av sysselsatte en form for videreutdanning. En typisk deltaker er kvinne, er i 30-årene, har høyere utdanning, er heltidsansatt og jobber i offentlig sektor.

Rapporten går også nærmere inn på **ikke-formell opplæring**. Dette er opplæring som varierer mer i form og innhold enn hva som inngår i det formelle utdanningssystemet, og kan for eksempel være kurs, seminarer og annen virksomhet der hovedformålet er læring.

Denne typen opplæring er hovedsakelig jobbrelatert, og 9 av 10 deltakere er yrkesaktive. De fleste deltakerne er heltidsansatte med høyere utdanning. Det er en litt større andel ansatte i offentlig, enn i privat sektor som deltar i ikke-formell opplæring. Dette er kjennetegn som har vært relativt stabile siden 2008.

Rapporten undersøker også **læringsintensivt arbeid**, som er en betegnelse på ustrukturert læring som skjer uten at det nødvendigvis er en lærer, veileder eller organisator til stede. I Lærevilkårsmonitoren oppgir respondentene både hvilke krav jobben stiller til læring og hvilke muligheter som finnes for å skaffe seg kunnskaper og ferdigheter i sitt daglige arbeid.

Siden 2008 har det vært en stabil trend at 6 av 10 sysselsatte opplever å ha en læringsintensiv arbeidshverdag.

Arbeidet med rapporten er finansiert av VOX.

Abstract

The purpose of the report *Livslang læring* (lifelong learning) is to present results from the Learning Conditions Monitor (Lærevilkårsmonitoren), a supplementary survey to the Labour Force Survey (LFS) running in the first quarter each year. The results described in this report are from the period 2008 to 2016.

The share of participants in education and non-formal education has been quite stable in the time period. Meanwhile, the share of participation is lower in both education and non-formal education in 2016 than in 2008. This happens at a time where politicians and central actors in Norwegian business life pinpoints that Norwegian working life is changing and that the technological development is requiring, and will require, even more from the competence of the Norwegian work force (Børringbo & Østrem, 15.01.2016, Regjeringen.no, 2015).

Through the year of 2016, 421 000 persons between the age of 22 and 59 years have attended **formal education**. This equals 15 per cent of the population in the age group. The share of participants has been stable from 2008.

When it comes to **formal further education** we study persons over the age of 22, who have left their studies for three years or more. In 2016 233 000 persons, or 9 per cent of the population, attend further education. 81 percent of these attend courses on the level of tertiary education or post-secondary vocational level.

Women participate more often in further education than men. Over the last couple of years, the share of participation has decreased among both sexes. While 50 per cent of the female participants are educated on tertiary level, 50 per cent of the male participants have upper secondary education.

In 2016, 7 per cent of the people in employment attend some sort of further education. A typical attendant is female, has higher education, is in the thirties, is working full time and is employed in the public sector.

The report also studies attendance in **non-formal education**. This is mainly work-related education, and 9 out of 10 participants are employed. Most of the participants are full time employees with higher education. A larger share of participants is employed in the public sector than in the private sector. This pattern has been relatively stable since 2008.

The report also examines **learning-intensive work** or unstructured learning. Respondents report whether their work requires them to learn new things and whether they receive opportunities to acquire new knowledge and skills during their daily work. Since 2008, there has been a steady trend that 6 out of 10 employee's experience that their work day is learning intensive.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Et arbeidsliv i omstilling?	7
1.2. Bakgrunn.....	7
1.3. Data	7
1.4. Begrepsavklaringer	8
2. Deltakelse i formell utdanning og videreutdanning	10
2.1. Formell utdanning og formell videreutdanning	10
2.2. Kvinner deltar i større grad og på høyt nivå	11
2.3. Videreutdanning – både i og utenfor jobb	12
3. Hvem tar videreutdanning blant sysselsatte?	14
3.1. Hovedsakelig kvinner... ..	14
3.2. ... i 30 årene.....	14
3.3. ... med utdanning fra universitet/høyskole.....	15
3.4. ...som er heltidsansatte.....	15
3.5. ...og ansatt i offentlig sektor.....	16
4. Mer om sysselsatte og ikke-sysselsatte deltakere i videreutdanning	18
4.1. Kvinner med høy utdanning deltar oftest.....	18
4.2. Tapte andeler blant deltakere over 40 år	18
4.3. Nivå samsvarer med utdanningsnivå	19
4.4. Kvinner deltar oftest, uansett arbeidstid	19
4.5. Høy deltakelse blant deltidsansatte i 20-årene	20
4.6. Større andel midlertidig ansatte blant deltakere.....	21
4.7. Relativt jevn deltakelse mellom yrkesgrupper	21
4.8. Hvem tar videreutdanning blant ikke-sysselsatte?	22
4.9. Jo høyere utdanning, jo større andel deltakere.....	23
4.10. Kvinner med høy utdanning markerer seg også her	23
5. Deltakelse i ikke-formell opplæring	25
5.1. Deltar som del av jobben	25
5.2. 9 av 10 deltakere er yrkesaktive.....	25
5.3. Hvem deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring?	26
5.1 Stabil deltakelse, både blant sysselsatte og ikke-sysselsatte	26
5.4. Høyest deltakelse blant sysselsatte med høyere utdanning	27
5.5. Faste ansatte, ansatte på heltid og i offentlig sektor deltar oftest	28
5.6. Stor variasjon i næringsgrupper	29
5.7. Ledere og akademikere deltar oftest.....	30
6. Læringsintensivt arbeid	31
6.1. Nesten 2 av 3 opplever å ha læringsintensivt arbeid.....	31
6.2. Både kvinner og menn, eldre og yngre, har læringsintensivt arbeid	32
6.3. Høyt utdannede har læringsintensive jobber.....	32
6.4. Heltidsansatte har læringsintensivt arbeid	33
6.5. Læringsintensivt både i det private og offentlige	34
6.6. Store forskjeller mellom yrkesgrupper og næringer.....	35
Referanser	36
Vedlegg A: Figurgrunnlag	37
Vedlegg B: Spørreskjemaet for Lærevilkårsmonitoren 2016	43
Figurregister	45

1. Innledning

1.1. Et arbeidsliv i omstilling?

I Aftenpostens nyttårsintervju hevdet NHO-direktøren, Kristin Skogen Lund, at den teknologiske utviklingen stiller, og kommer til å stille, mye strengere krav til kompetanse blant norske arbeidstakere (Børringbo & Østrem, 15.01.2016). Langt på vei var flere ledere i norske teknologibedrifter og organisasjoner enige i Skogen Lunds argumenter om at det norske arbeidsmarkedet står overfor omstilling (Børringbo & Braathen, 07.01.2016).

Regjeringen Solberg mener også at det norske arbeidslivet er i rask endring og at dette stiller krav til tilegning av ny kunnskap og økt kompetanse blant arbeidstakere. Ikke minst gjelder dette voksne arbeidstakere, og voksnes læring er et av regjeringen Solbergs satsingsområder (Regjeringen.no, 2015).

Formålet med rapporten er å beskrive resultater fra spørreundersøkelsen Lærevilkårsmonitoren, som undersøker omfanget av, og vilkårene for, læring og kompetanseutvikling i Norge. Hvor mange deltar i etter- og videreutdanning i Norge i dag? Hvor mange deltar i kursing i regi av jobben? Er trenden i antall deltakere oppadgående, nedadgående eller stabil?

1.2. Bakgrunn

Begrepet *livslang læring* har vært spesielt aktuelt i Norge siden kompetanse-reformen i 1997 (Bjørkeng, 2015: 7). Målet for stortingsmeldingen i 1997 var å legge grunnlag for en nasjonal handlingsplan for etterutdanning, videreutdanning og voksenopplæring.

Økt oppmerksomhet rundt *livslang læring* rundt årtusenskiftet førte til at spørreundersøkelsen Lærevilkårsmonitoren, som denne rapporten tar utgangspunkt i, ble startet i 2003.

Lærevilkårsmonitoren ble utviklet av forskningsstiftelsen Fafo, med støtte fra Kunnskapsdepartementet. Den ble for første gang gjennomført i 2003 og har siden vært en årlig undersøkelse med unntak fra 2007.

Livslang Læring 2008–2016 er tilsvarende rapporten *Livslang Læring 2008–2015*.

Nytt av året er det imidlertid at en stor del av rapporten beskriver deltagelse i **formell videreutdanning**, mens fjorårets rapport i stor grad beskrev deltagelse i **formell utdanning**. Overgangen fra begrepet formell utdanning til begrepet formell videreutdanning skyldes at vi ønsker å luke ut studenter i ordinært førstegangs studieløp fra beskrivelsene.

1.3. Data

Datagrunnlaget i rapporten er hentet fra Lærevilkårsmonitoren. Dette er en årlig tilleggsundersøkelse til arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 1. kvartal. AKU startet i 1972 med formål om å gi informasjon om utviklingen i sysselsetting og arbeidsledighet, og om ulike befolkningsgruppers tilknytning til arbeidsmarkedet.

AKU er en intervjuundersøkelse hvor datafangsten skjer per telefon (Bø & Håland, 2015). Undersøkelsen går til et representativt utvalg, som skal dekke alle personer i alderen 15-74 år registrert bosatt i Norge. Spørsmålene i Lærevilkårsmonitoren stilles kun i første kvartal, til et utvalg av respondentene i AKU på om lag 12 000 personer. Lærevilkårsmonitoren er rettet mot personer i alderen 15 til 66 år.

Spørsmål om deltakelse i formell utdanning stilles ikke til personer over 60 år. Dette skyldes at svært få i den eldste aldersgruppen tar formell utdanning.

Svarprosenten i AKU ligger på rundt 80 prosent, og resultatene vektet for å ta hensyn til frafall (Statistisk sentralbyrå 2016a).

1.4. Begrepsavklaringer

Utdanningsbegreper: Det er fire utdanningsbegreper vi benytter oss av i denne rapporten. **Formell utdanning, formell videreutdanning (også referert til som videreutdanning), ikke-formell opplæring og uformell læring.**

Formell utdanning vs. formell videreutdanning. I denne rapporten skiller vi mellom begrepene formell utdanning og formell videreutdanning, der sistnevnte viser til utdanning tatt i etterkant av ordinært studieløp. Det er viktig å merke seg at formell utdanning og videreutdanning er delvis overlappende kategorier: Deltakerne i formell videreutdanning er inkludert i antallet som deltar i formell utdanning, men er senere skilt ut for å lære mer om hva som kjennetegner denne gruppen.

Formell utdanning omfatter all offentlig godkjent utdanning som leder til formell kompetanse. Dette inkluderer grunnskole, moduler, årskurs, fagbrev eller studiekompetanse på videregående skole-nivå (inkludert lærlingepøns), offentlig godkjent fagskoleutdanning, utdanning som gir studiepoeng ved høyskole eller universitet og godkjent videreutdanning som gir spesialisering for profesjoner (for eksempel spesialisering innen medisin).

Formell videreutdanning¹ (i rapporten referert til som videreutdanning)

omfatter i denne rapporten all formell utdanning tatt av følgende grupper:

- Personer i alderen 22–34 år som i løpet av det siste året har tatt formell utdanning, og som siden 19 års alder har hatt minimum 3 års sammenhengende opphold/pause i sitt studieløp.
- Personer i alderen 35–59 år som i løpet av det siste året har tatt formell utdanning.

Hvis ikke annet er konkretisert omfatter formell videreutdanning i denne rapporten formell utdanning tatt på alle nivåer (grunnskole, videregående, fagskole og universitet/høyskole). Resultatene viser imidlertid at de aller fleste tar videreutdanning på universitets- og høyskolenivå.

Det finnes ingen internasjonal standardisert definisjon av videreutdanning. Definisjonen av videreutdanning som benyttes i denne rapporten kan ligne, men er noe annerledes definisjoner av videreutdanning brukt i tidligere rapporter som tar utgangspunkt i Lærevilkårsmonitoren (Wiborg, Børing, & Skule 2013: 18,19). Formålet med definisjonen er først og fremst å luke ut studenter i ordinært studieløp fra utvalget slik at vi står igjen med de som minimum har hatt et treårig opphold fra studiene.

Ikke-formell opplæring omfatter kurs, seminarer og konferanser der opplæring er hovedformålet med deltakelse.

Uformell læring er ikke-organisert læring som skjer gjennom det daglige arbeidet.

Begrepet læringsintensivt arbeid blir brukt mye i siste del av rapporten. En person kan sies å ha et **læringsintensivt arbeid** dersom de opplever både høye krav til å

¹ Formålet med denne definisjonen er å luke ut studenter i ordinært studieløp fra utvalget.

lære seg nye ting i arbeidet, samtidig som de har gode muligheter til å erverve nødvendig kunnskaper og ferdigheter på jobben.

Sysselsatte i denne rapporten er definert etter AKU, og innebærer at respondenten har deltatt i inntektsgivende arbeid minst én time i referanseuka, eller at de har slikt arbeid, men var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon eller lignende. Personer i førstegangs militær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte, til forskjell fra personer på andre typer tiltak (klassifiseringstiltak), hvor det bare utbetales en kursstønad eller lignende.

Sistnevnte gruppe havner i kategorien **ikke-sysselsatt**, med andre som ikke har deltatt i inntektsgivende arbeid minst én time i referanseuka. Inn under denne gruppen faller også studenter som ikke jobber og arbeidsledige. **Ikke-sysselsatte** kan deles inn i **arbeidsledige** og de **utenfor arbeidsstyrken**. Sistnevnte begrep viser til personer som verken var sysselsatte eller arbeidsledige i referanseuka, for eksempel studenter, uføre og pensjonister.

Vi skiller også av og til mellom kort og lang deltid, der **kort deltid** viser til arbeid mellom 1 og 19 timer i uka, mens **lang deltid** viser til arbeid mellom 20 og 36 timer i uka.

Deltakelse i formell utdanning eller ikke-formell opplæring viser til deltakelse i løpet av de siste 12 månedene. Tallene fra 2016 vil dermed referere til utdanning og opplæring respondenten oppgir å ha deltatt i det siste året før referanseuken i første kvartal 2016.

Det er greit å merke seg at spørsmål om deltakelse gjelder siste 12 måneder, mens spørsmål om hvorvidt respondenten er **sysselsatt eller ikke** gjelder referanseuken. Det vil si at deltakelsen kan ha skjedd på et tidspunkt der sysselsettingsstatus var en annen enn det den er oppgitt til.

2. Deltakelse i formell utdanning og videreutdanning

Denne delen av rapporten beskriver deltakelse i formell utdanning² og formell videreutdanning³.

Siden personer over 60 år ikke får spørsmål om deltakelse i formell utdanning beskriver kapitlene om formell utdanning og videreutdanning personer i alderen 22–59 år. Grunnen til dette er at SSBs registerbaserte utdanningsstatistikk viser at antall studenter over 60 år er svært lav. Personer under 22 år er også utelatt, da vi i delen om formell videreutdanning ønsker å utelukke studenter i ordinært studieløp fra utvalget.

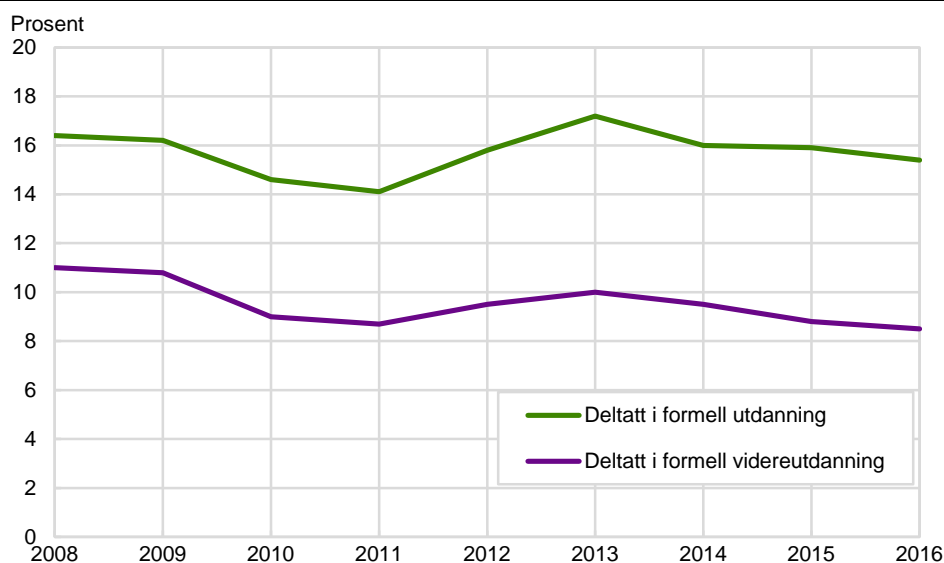
2.1. Formell utdanning og formell videreutdanning

Rundt 15 prosent av befolkningen mellom 22 og 59 år har årlig deltatt i **formell utdanning** siden 2008. I 2016 tilsvarer dette 421 000 personer. Andelen deltakere har vært relativt stabil i denne tidsperioden.

Når det gjelder **formell videreutdanning** (heretter kun kalt videreutdanning) har årlig rundt 10 prosent av befolkningen mellom 22 og 59 år deltatt siden 2008. I 2016 tilsvarer dette 233 000 personer, eller 9 prosent av befolkningen.

Fra og med 2015 har respondentene blitt spurt om nivået på den formelle utdanningen de er i gang med. Av de som deltar i videreutdanning i 2016, tar 81 prosent dette på universitets-, høyskole- eller fagskolenivå.

Figur 2.1 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning

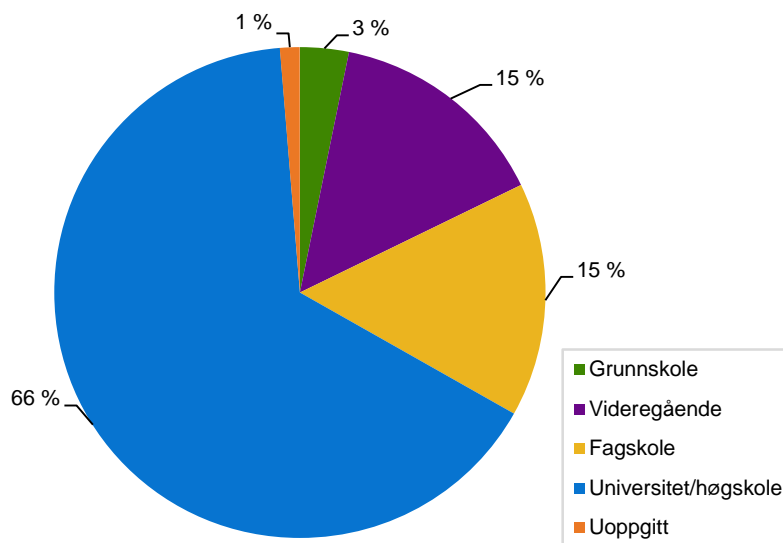


Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren.

² All offentlig godkjent utdanning som leder til formell kompetanse regnes som formell utdanning. Les mer om begrepet formell utdanning i kapittel 1.3 «Begrepsavklaringer».

³ Personer i alderen 22–34 år som i løpet av det siste året har vært i gang med formell utdanning og som siden 19 års alder har hatt minimum 3 års sammenhengende opphold/pause i sitt studieløp. Og personer fra 35 til 59 år som har deltatt i formell utdanning.

Figur 2.2 Fordeling av befolkningen 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter nivå på videreutdanningen. 2016. N= 233 000. Prosent



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren.

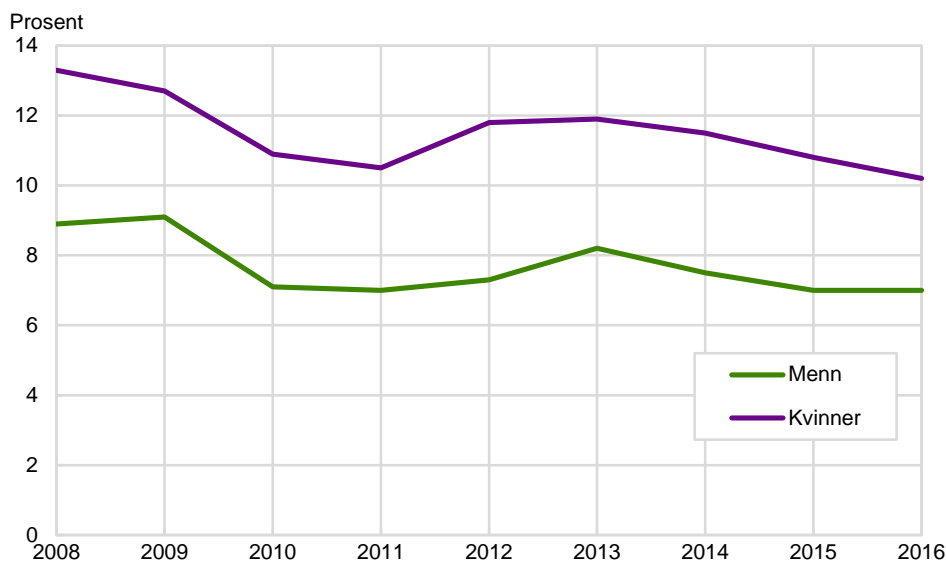
2.2. Kvinner deltar i større grad og på høyt nivå

I Norge har det i flere år vært en trend at flere kvinner enn menn tar høyere utdanning. For eksempel ser vi at per oktober 2015 hadde 57 prosent av kvinner i alderen 30–39 år høyere utdanning. Tilsvarende andel for menn var 39 prosent. SSBs registerbaserte utdanningsstatistikk viser også at flere kvinner enn menn er i gang med høyere utdanning. I 2015 var 3 av 5 studenter i høyere utdanning kvinner (Statistisk sentralbyrå, 2016b).

Tallene fra Lærevilkårsmonitoren viser at også flere kvinner enn menn tar videreutdanning. I 2016 deltar 97 000 menn og 136 000 kvinner mellom 22 og 59 år i videreutdanning.

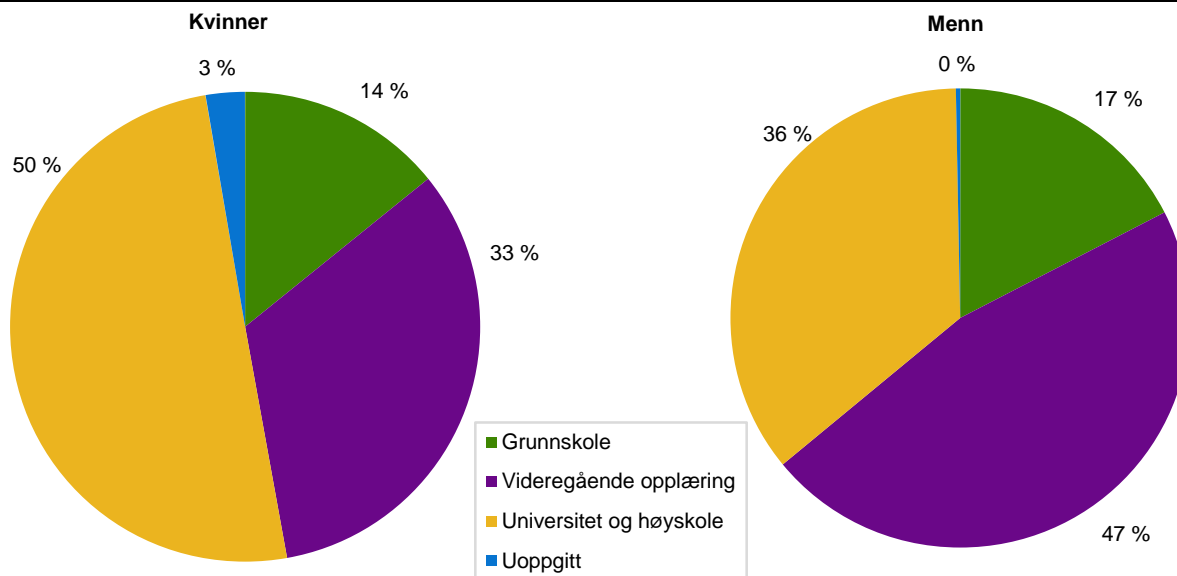
Det har vært en stabil trend at en større andel kvinner enn menn har deltatt i videreutdanning de siste åtte årene, noe figur 2.3 også viser. Imidlertid ser vi den samme utviklingen i deltakelse blant kvinner og menn; begge andeler har gått litt ned og nedgangen er noe større for kvinner.

Figur 2.3 Andel menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren.

Figur 2.4 Fordeling av kvinner og menn 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn¹. 2016. Kvinner N= 136 000, menn N= 97 000. Prosent



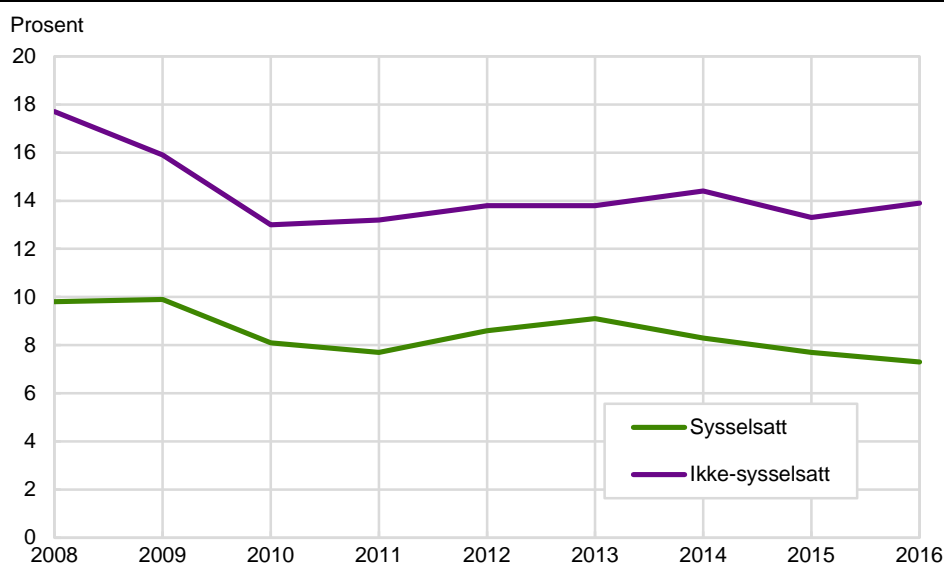
¹ Når det gjelder respondentenes utdanningsbakgrunn faller folkehøyskole og fagskole inn under videregående opplæring.
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Som tidligere nevnt tar rundt 80 prosent av deltakerne videreutdanningen på universitet-, høyskole- eller fagskolenivå. Dette gjelder både for menn og kvinner. Det er imidlertid kjønnsforskjeller når vi ser nærmere på hva slags utdanningsbakgrunn deltakerne har. Figurene 2.4 illustrerer at halvparten av de kvinnelige deltakerne har høyere utdanning, mens en tredel har utdanning på videregående nivå. For menn er det motsatt.

2.3. Videreutdanning – både i og utenfor jobb

I 2016 er 2,2 millioner personer mellom 22 og 59 år sysselsatte, mens 530 000 regnes som ikke-sysselsatte. Sysselsatte er definert som i AKU, og innebærer at respondenten har deltatt i inntektsgivende arbeid minst én time i referanseuka. De ikke-sysselsatte er de som faller utenfor her (Statistisk sentralbyrå, 2016a)⁴.

Figur 2.5 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sysselsettingsstatus



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

⁴ For utdypende definisjoner se kapittel 1.3 «Begrepsavklaringer».

Av de sysselsatte deltar omtrent 160 000, mot 74 000 ikke-sysselsatte i videreutdanning i 2016. Dette tilsvarer 7 prosent av sysselsatte, mens samme andel for ikke-sysselsatte er 14 prosent.

En høyere andel ikke-sysselsatte deltar i videreutdanning både på universitet- og høyskolenivå og på grunnskole- og videregående nivå. Omtrent 4 prosent deltar på grunnskole- og videregående nivå, og rundt 10 prosent deltar på høyskole- og universitetsnivå av de ikke-sysselsatte i 2016. Blant de sysselsatte er det imidlertid svært få som deltar i videreutdanning på grunnskole- og videregående nivå.

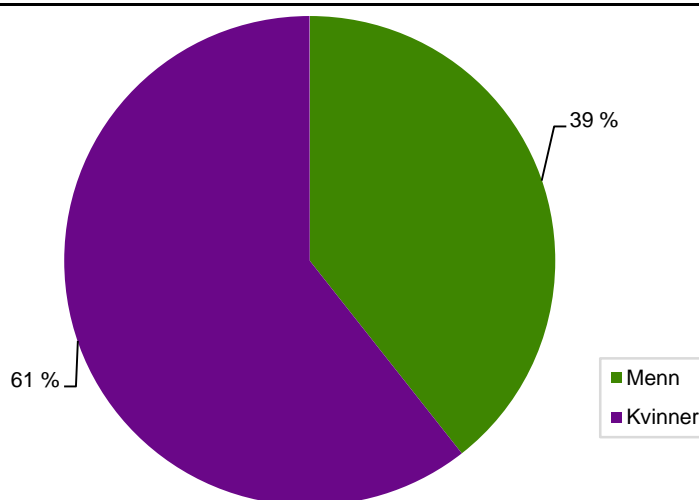
3. Hvem tar videreutdanning blant sysselsatte?

Ser vi kun på de sysselsatte finner vi noen mønstre som sier mer om hvem som tar videreutdanning mens de er i arbeid. Fra fjorårets rapport om livslang læring vet vi for eksempel at kvinner deltar i større grad enn menn. Er det også andre trekk ved jobbsituasjonen som fører til økt deltakelse i videreutdanning? I dette kapitlet ser vi nærmere på arbeidstid, alder og utdanningsnivå, for å beskrive en typisk deltaker.

3.1. Hovedsakelig kvinner...

At rundt 6 av 10 sysselsatte som er under videreutdanning er kvinner, har vært en stabil tendens i perioden 2008–2016. Dette er i samsvar med resultatene fra figur 2.2 i forrige delkapittel, som viser at en større andel kvinner enn menn har deltatt i videreutdanning gjennom hele tidsperioden vi studerer.

Figur 3.1 Fordeling av sysselsatte menn og kvinner 22–59 år om deltar i formell videreutdanning. 2016. N= 160 000. Prosent

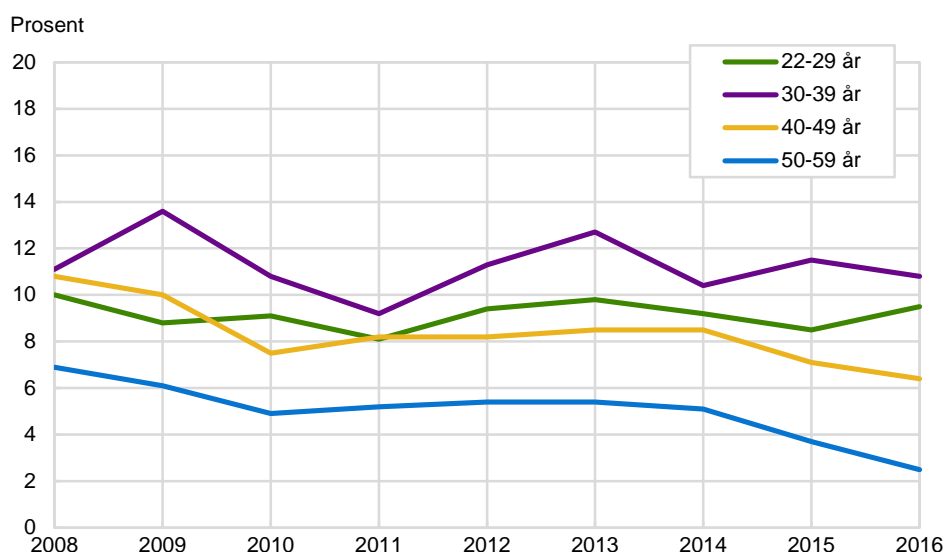


Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.2. ... i 30 årene...

Sysselsatte i 30-årene har siden 2008 vært mest aktive i videreutdanning. Dette har vært tilfelle for menn og kvinner, og faste og midlertidige ansatte.

Figur 3.2 Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter alder



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Deltakelsen blant sysselsatte i 20-årene har holdt seg relativt stabil gjennom perioden, og er kun ett prosentpoeng bak sysselsatte i 30-årene i 2016. Samtidig har andelen deltakere i 40-årene gått ned. Deltakelsen blant sysselsatte i 50-årene har også hatt en negativ utvikling. Mens 7 prosent i denne aldersgruppen deltok i videreutdanning i 2008, er samme andel 3 prosent i 2016.

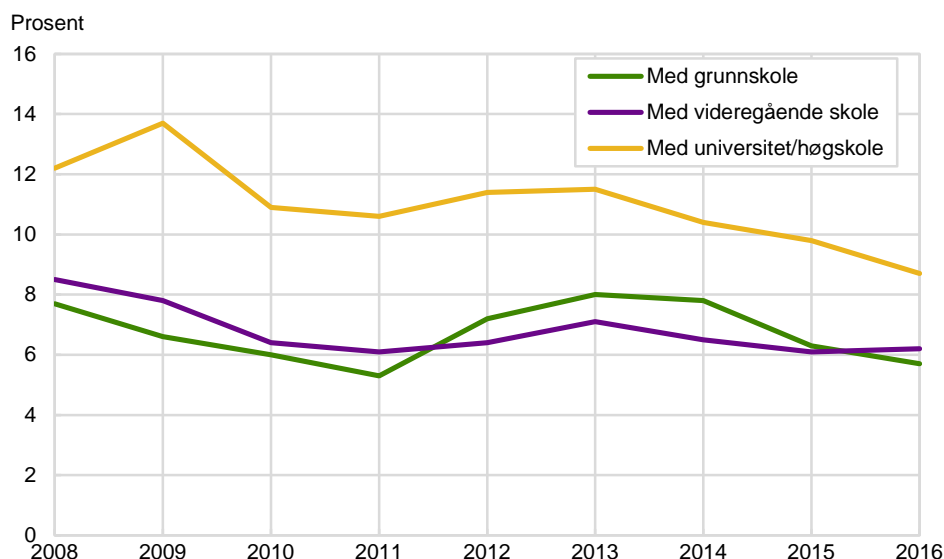
3.3. ... med utdanning fra universitet/høgskole...

Sysselsatte med utdanning fra universitet og/eller høgskole er de som oftest har tatt videreutdanning. Andelen var på sitt høyeste i 2009, da 14 prosent av sysselsatte med høyere utdanning deltok i en form for videreutdanning.

Fra 2008 til 2016 har imidlertid deltakelsen i videreutdanning hatt en svak negativ utvikling, uavhengig av utdanningsbakgrunn. I 2016 deltar 9 prosent av de sysselsatte med høgskole- og universitetsutdanning i videreutdanning, og 6 prosent av de med grunnskole og videregående skole som høyeste fullførte utdanning.

Lærevilkårsmonitoren viser at antallet sysselsatte med grunnskoleutdanning har gått noe ned i perioden 2008 til 2016, mens antallet med universitets/høgskoleutdanning har gått opp. Dette bidrar til at én av to sysselsatte som tar videreutdanning i 2016 har utdanning fra høgskole og/eller universitet.

Figur 3.3 Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter høyest fullførte utdanning



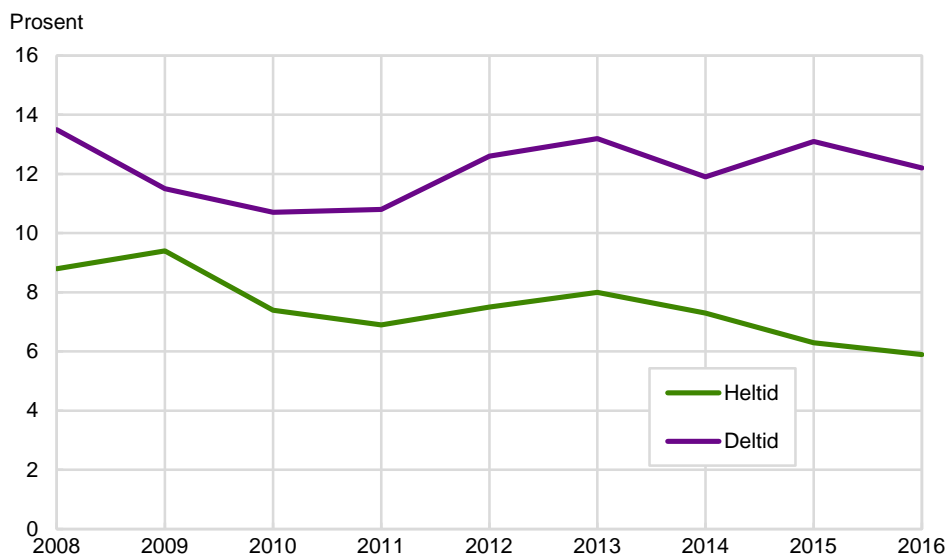
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

3.4. ...som er heltidsansatte...

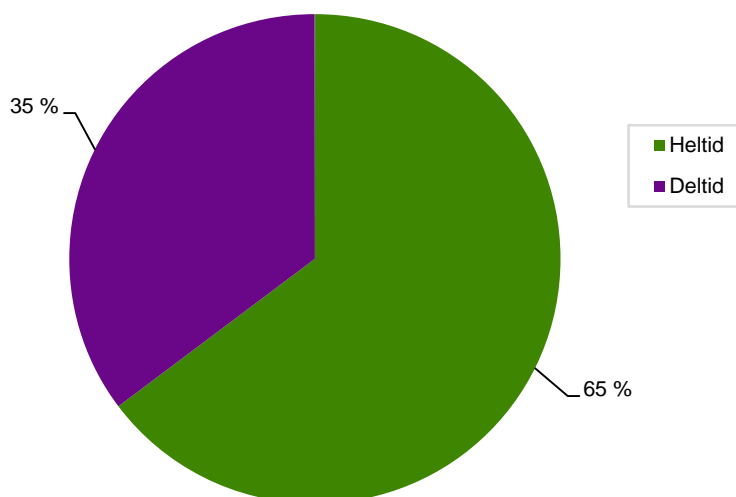
Langt flere sysselsatte jobber heltid enn deltid. I 2016 jobber omtrent 1,7 millioner sysselsatte mellom 22 og 59 år heltid, mens omtrent 460 000 jobber deltid.

Figur 3.4 viser at 12 prosent av deltidsansatte deltar i videreutdanning i 2016, mens samme andel for heltidsansatte er 6 prosent. I antall tilsvarer dette henholdsvis 56 000 deltidsansatte og 103 000 heltidsansatte.

Mens deltagelsen blant deltidsansatte har fluktuert rundt 12 prosent i hele perioden, har det vært en tydelig nedgang i deltagelsen blant de heltidsansatte. I 2008 var 7 av 10 sysselsatte under videreutdanning heltidsansatte, men i 2016 nærmer andelen seg 6 av 10 da andelen er 65 prosent, noe figur 3.5 illustrerer.

Figur 3.4 Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Figur 3.5 Fordeling av sysselsatte 22- 59 år som deltar i formell videreutdanning, etter arbeidstid. 2016. N= 160 000. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

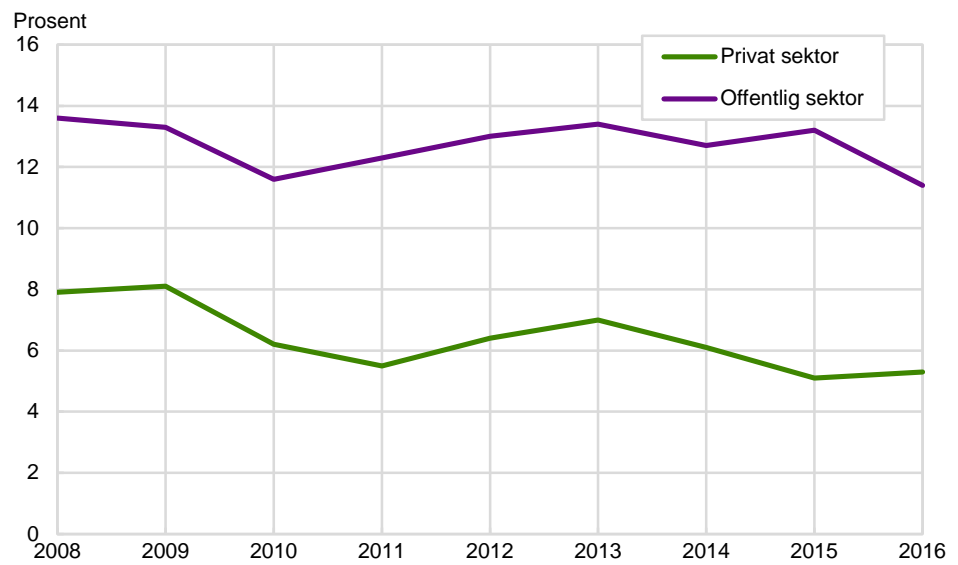
3.5. ...og ansatt i offentlig sektor

I Norge jobber omtrent 2 av 3 i privat sektor, mens 1 av 3 jobber i det offentlige. I antall vil dette si at rundt 1,5 millioner mellom 22 og 59 år jobber i privat sektor, og rundt 700 000 jobber i offentlig sektor i 2016. Som figur 3.6 viser, har det gjennom hele perioden vært forskjeller mellom sektorene når det gjelder deltakelse i videreutdanning.

Deltakelsen blant offentlige ansatte var på sitt høyeste i 2008 da 14 prosent deltok i videreutdanning. Dette tilsvarte rundt 110 000 ansatte. I 2016 er andelen 11 prosent, mens samme andel for privat sektor er 5 prosent. I privat sektor falt andelen deltakere i løpet av tidsperioden; fra 2008 til 2016 har andelen deltakere i videreutdanning gått ned med 3 prosentpoeng.

I 2016 er 82 000 sysselsatte i offentlig sektor og 78 000 sysselsatte i privat sektor i videreutdanning.

Figur 3.6 Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4. Mer om sysselsatte og ikke-sysselsatte deltakere i videreutdanning

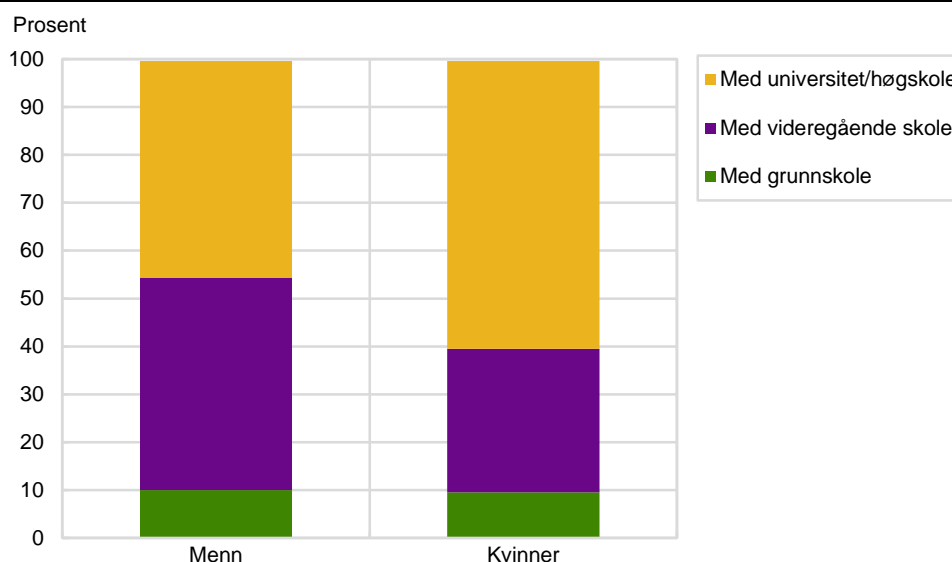
I dette kapittelet krysser vi variabler som kjønn og utdanningsnivå, for å finne ut mer om de sysselsatte deltakerne i videreutdanning. I tillegg ser vi nærmere på de ikke-sysselsatte deltakerne.

4.1. Kvinner med høy utdanning deltar oftest

I figur 4.1 er sysselsatte deltakere i formell videreutdanning delt inn etter kjønn og fordelt etter utdanningsnivå. Også når det gjelder sysselsatte kvinner ser vi at den største gruppen deltakere har høyere utdanning. Kvinner med høyere utdanning tilsvarer 60 prosent av alle sysselsatte kvinner i videreutdanning i 2016. Blant menn er deltakelsen nærmest jevnt fordelt mellom sysselsatte med utdanning fra videregående skole og universitet og/eller høyskole.

I begge grupper har ti prosent grunnskole som høyeste fullførte utdanning, andeler som har gått ned fra 14 prosent blant menn og 11 prosent blant kvinner i 2008.

Figur 4.1 Sysselsatte menn og kvinner 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter høyeste fullførte utdanning, 2016. Menn N= 63 000, kvinner N= 97 000



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

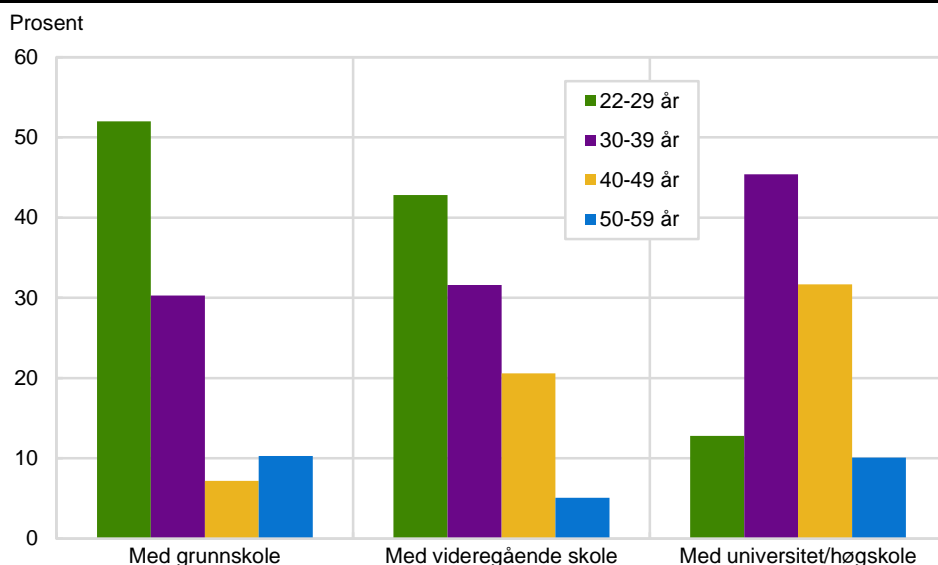
4.2. Tapte andeler blant deltakere over 40 år

Naturlig nok er aldersfordelingen ulik etter hva slags utdanningsbakgrunn deltakerne i videreutdanning har. Blant sysselsatte med grunnskole og videregående som høyeste utdanning er det personer i 20-årene som dominerer deltakelsen i videreutdanning. Av sysselsatte med universitet eller høyskole som høyeste utdanning er imidlertid 8 av 10 deltakere i 30- og 40 årene i 2016.

Her har det vært noen endringer siden 2008. Mens 36 prosent av deltakerne i videreutdanning med grunnskole som høyeste utdanning i 2008 var i 40-årene, er den samme andelen 7 prosent i 2016. En grunn er nok det generelle løftet i utdanningsnivået. Siden 2008 har utdanningsnivået økt blant alle aldersgrupper, og det er færre med grunnskoleutdanning i 40-årene blant respondentene i Lærevilkårsmonitoren i dag enn for åtte år siden.

Tallene viser også at de to eldste aldersgruppene taper andeler til de yngre uavhengig av utdanningsnivå, og det er spesielt sysselsatte i 20-årene som har økt sin deltakelse i videreutdanning i tidsperioden.

Figur 4.2 Sysselsatte 22-59 år i formell videreutdanning etter høyest fullførte utdanning, fordelt etter alder. 2016. Grunnskole N= 16 000, videregående skole N=57 000, universitet/høgskole N=87 000



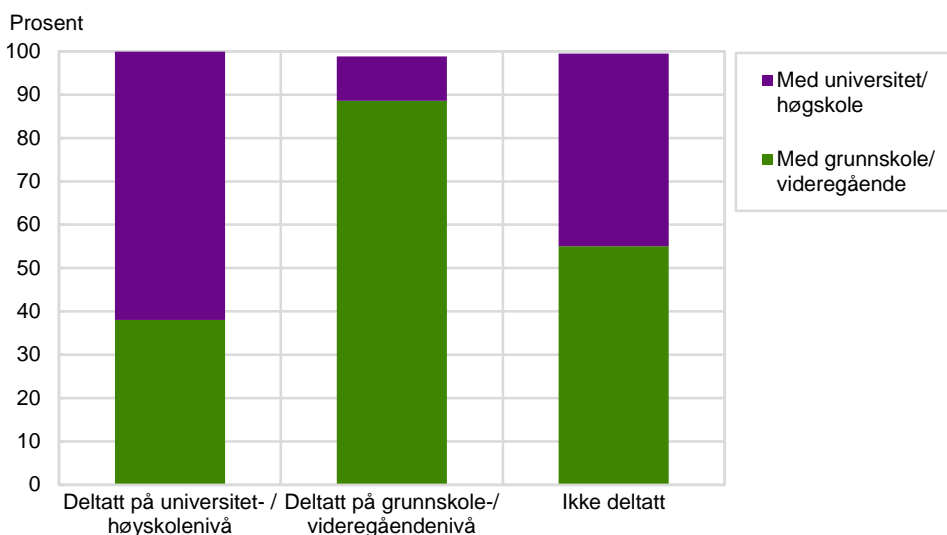
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.3. Nivå samsvarer med utdanningsnivå

Figur 4.3 viser at nivået på den formelle videreutdanningen i stor grad henger sammen med den sysselsattes utdanningsnivå.

Samtidig er det noen resultater som skiller seg ut. I 2016 deltar 10 prosent på et lavere utdanningsnivå enn hva tidligere utdanning skulle tilsi. I tillegg har 40 prosent av de som tar videreutdanning på høyskole- og universitetsnivå grunnskole eller videregående som høyeste utdanningsnivå – de fleste videregående.

Figur 4.3 Sysselsatte 22-59 år, etter deltakelse og nivå på videreutdanningen, fordelt etter utdanningsbakgrunn. 2016. Deltatt universitet-/høgskolenivå N= 135 000, deltatt grunnskole-/videregåendenivå N= 23 000, ikke deltatt= 2 millioner



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

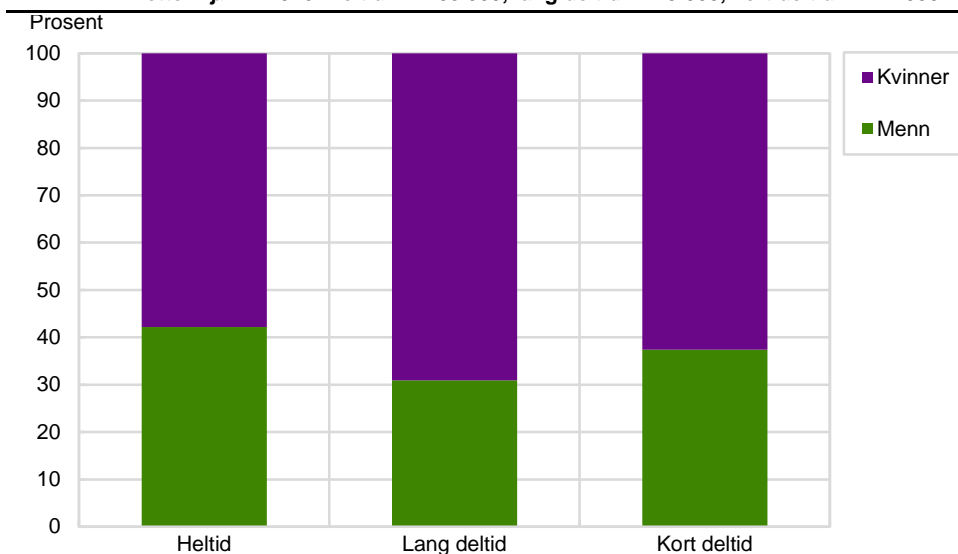
4.4. Kvinner deltar oftest, uansett arbeidstid

Det er langt flere kvinner enn menn som jobber deltid, noe som har betydningen for tolkningen av figur 4.4, der andelen deltakere i videreutdanning er delt inn etter arbeidstid og fordelt etter kjønn.

73 prosent av de deltidsansatte (kort og lang) som deltar i Lærevilkårsmonitoren er kvinner. Dette betyr at 336 000 av omtrent 460 000 deltidsysselsatte er kvinner. Det er derfor ingen overraskelse at flere deltidsansatte kvinner enn menn, rundt 40 000 mot omtrent 20 000, deltar i videreutdanning i 2016. Så deltagelsen i videreutdanning er faktisk prosentvis høyere blant deltidsansatte menn enn deltidsansatte kvinner. Dette kan tyde på at gruppen deltidsansatte menn er nokså forskjellig fra gruppen deltidsansatte kvinner.

Blant de heltidsansatte finner vi imidlertid flest menn. 60 prosent, eller 1 million av heltidssysselsatte i 2016 er menn. Kvinneandelen er imidlertid også størst blant heltidsansatte deltakere i videreutdanning – omtrent 6 av 10 heltidsansatte deltakere i 2016 er kvinner. I antall tilsvarer dette omtrent 60 000 heltidsansatte kvinner i videreutdanning.

Figur 4.4 Sysselsatte 22-59 år som deltar i formell videreutdanning etter arbeidstid, fordelt etter kjønn. 2016. Heltid N= 103 000, lang deltid N=29 000, kort deltid N= 27 000

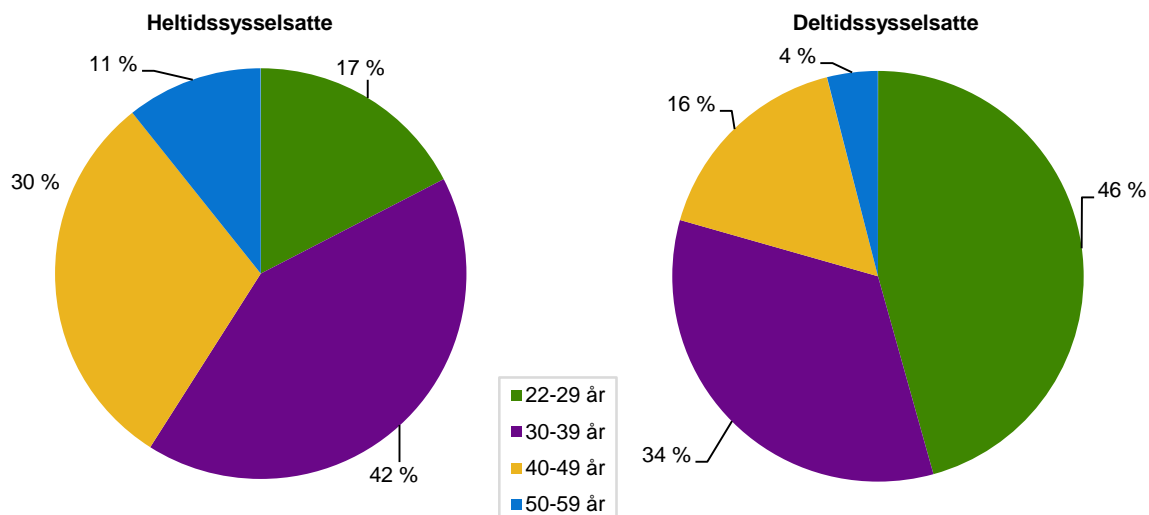


Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.5. Høy deltakelse blant deltidsansatte i 20-årene

Undersøker vi deltakelsen blant sysselsatte etter arbeidstid og fordeler på alder, ser vi også her at en stor andel av deltakerne er unge. En stor andel av deltakerne er i 30-årene, både blant heltids- og deltidsansatte.

Figur 4.5 Heltidssysselsatte og deltidssysselsatte deltakere 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter alder. 2016. Heltid N = 103 000, deltid N = 56 000. Prosent



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

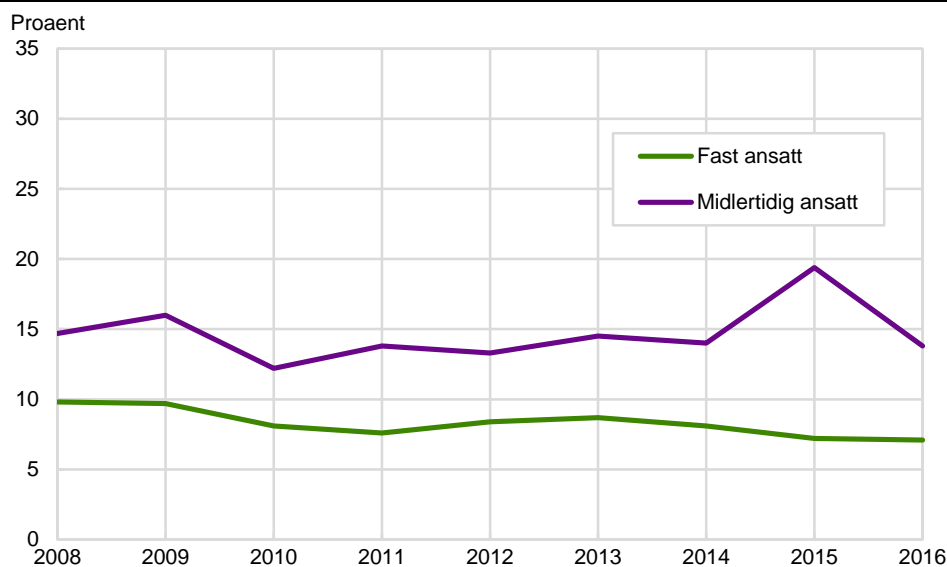
Deltakerne i 20-årene markerer seg i deltidsordninger og utgjør den største aldersgruppen av deltidsansatte i videreutdanning. Mange yngre jobber ved siden av studiene, og det er sannsynlig at mange i denne gruppen er i en fase der grensene mellom videreutdanning og grunnutdanningen er uklare.

4.6. Større andel midlertidig ansatte blant deltakere

Faste og midlertidige ansatte er to grupper av svært forskjellig størrelse. I 2016 er i overkant av 1,9 millioner mellom 22 og 59 år fast ansatt, mens omtrent 150 000 er ansatt midlertidig. I 2016 deltar 135 000 faste ansatte i videreutdanning, mens omtrent 20 000 midlertidige ansatte gjør det samme.

Ser vi på utviklingen fra 2008 i figur 4.6, har andelen deltakere blant midlertidige ansatte, om vi ser bort fra 2015, ligget på rundt 14 prosent og kan betegnes som stabil. Blant faste ansatte har deltakelsen gått noe og jevnt ned de siste årene. I 2016 ligger andelen faste ansatte i videreutdanning på 7 prosent.

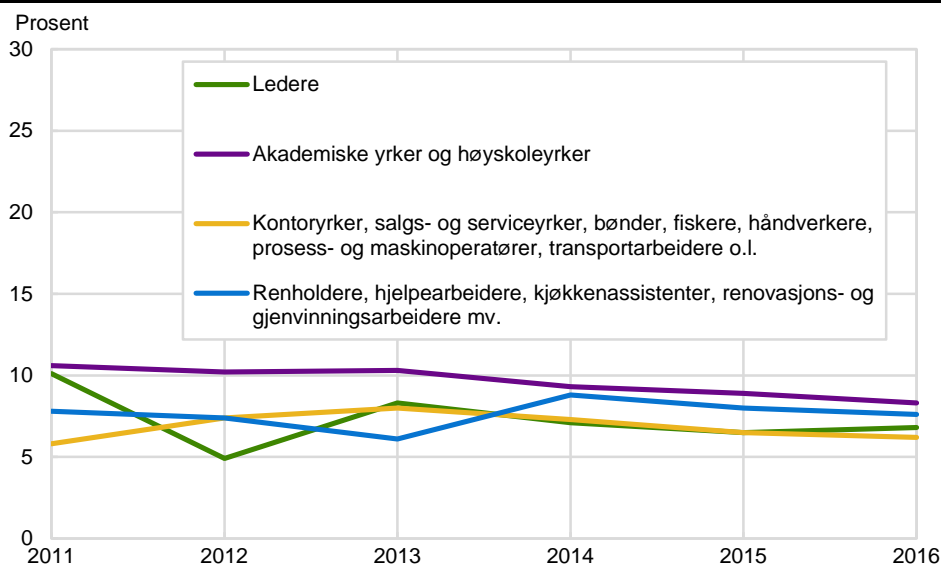
Figur 4.6 Andel sysselsatte 22–59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.7. Relativt jevn deltakelse mellom yrkesgrupper

Figur 4.7 illustrerer at deltakelsen er relativt jevn og stabil for alle yrkesgrupper gjennom tidsperioden. Sysselsatte i akademiske yrker og høyskoleyrker har hatt en litt høyere deltakelse i videreutdanning, sammenlignet med de andre yrkesgruppene, fra 2011 til 2016.

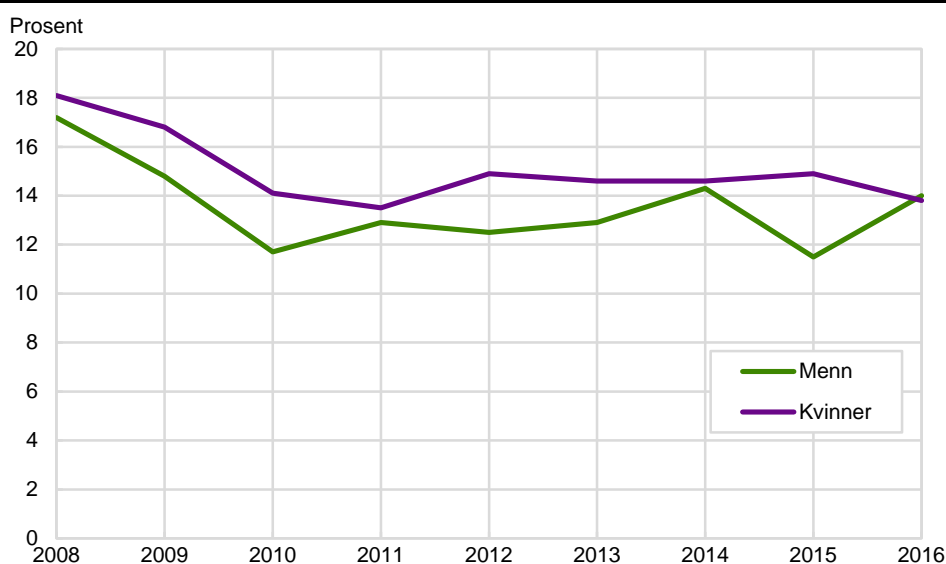
Figur 4.7 Andel av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.8. Hvem tar videreutdanning blant ikke-sysselsatte?

Respondentene i Lærevilkårsmonitoren som ikke er sysselsatte, kan deles inn etter om de er arbeidsledige eller utenfor arbeidsstyrken. I 2016 deltar 12 prosent av de arbeidsledige i videreutdanning, og 14 prosent av de utenfor arbeidsstyrken⁵. Dette tilsvarer omtrent 14 000 ledige og 60 000 utenfor arbeidsstyrken.

Heretter presenterer vi de arbeidsledige og de utenfor arbeidsstyrken samlet. På grunn av utvalgsusikkert vil det bli for usikkert med en mer detaljert fremstilling. Samlet deltok 74 000 ikke-sysselsatte i videreutdanning i 2016. Av disse betrakter rundt 70 prosent seg hovedsakelig som studenter, 22 prosent betrakter seg som arbeidsledige.

Figur 4.8 Andel ikke-sysselsatte menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

⁵ Gruppen utenfor arbeidsstyrken består av personer som verken var sysselsatte eller arbeidsledige i referanseuka, for eksempel uføre, pensjonister og studenter. Se også kapittel 1.4 «Begrepsavklaringer».

Figur 4.8 tyder på at det har vært forskjeller i deltakelsen mellom ikke-sysselsatte kvinner og menn, men at det i 2016 ikke er noen forskjell i andelen deltakere. Dette vil imidlertid gi en liten overvekt av kvinner blant deltakerne, ettersom det er litt flere kvinner enn menn blant de ikke-sysselsatte.

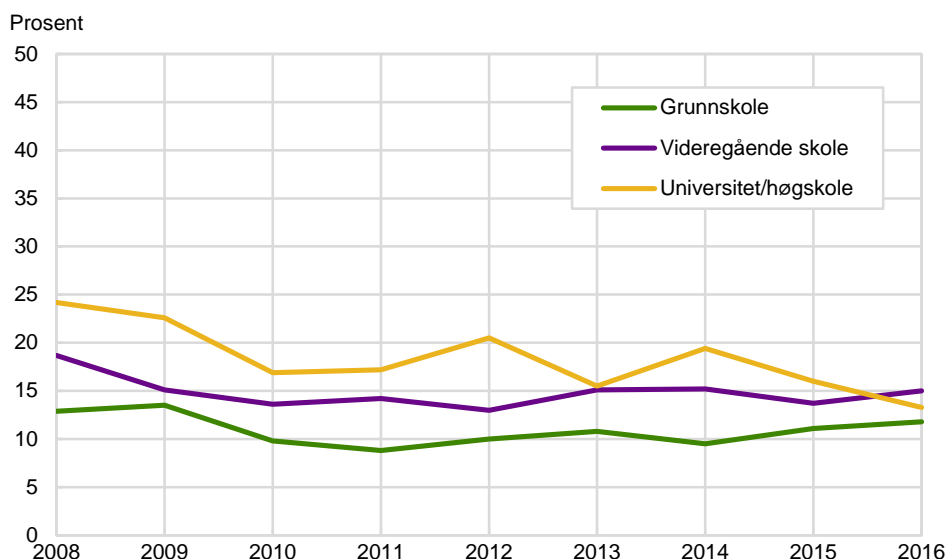
Det er hovedsakelig i de yngre aldersgruppene vi finner de største andelen deltakere i videreutdanning blant ikke-sysselsatte. Størst er andelen deltakere blant 30-åringene – den har ligget over 20 prosent de siste åtte årene. I 2016 deltar 24 prosent av de ikke-sysselsatte i 30-årene i videreutdanning, mens kun 2,5 prosent av de ikke-sysselsatte 50-åringene gjør det samme.

4.9. Jo høyere utdanning, jo større andel deltakere

Blant de ikke-sysselsatte mellom 22 og 59 år har i underkant av 400 000 utdanning på grunnskole- og videregående nivå, mens 123 000 har utdanning på høyskole- og universitetsnivå.

Bortsett fra i 2016, viser figur 4.9 at en større andel av de ikke-sysselsatte med høyere utdanning har deltatt i videreutdanning. I 2016 deltar 21 000 med grunnskole, 33 000 med videregående og 16 000 med utdanning fra høyskole eller universitet i videreutdanning.

Figur 4.9 Andel ikke-sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn



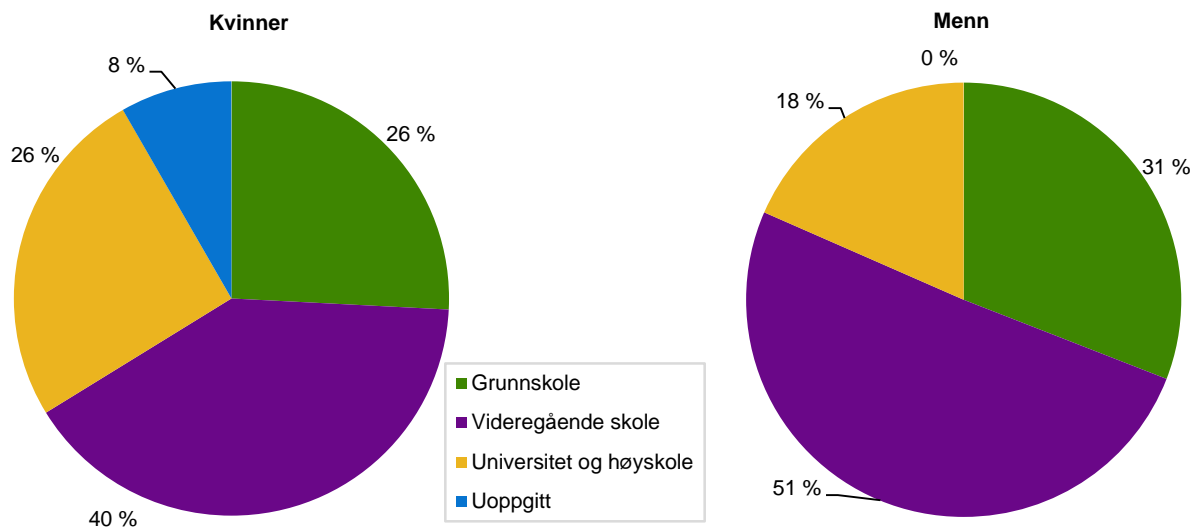
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

4.10. Kvinner med høy utdanning markerer seg også her

Sammenlignet med de ikke-sysselsatte mennene, har også en større andel av de ikke-sysselsatte kvinnene i videreutdanning, utdanning fra universitet/høgskole. Forskjellen er imidlertid mindre markant mellom ikke-sysselsatte, enn blant sysselsatte menn og kvinner.

Halvparten av ikke-sysselsatte menn i videreutdanning har videregående skole som høyeste fullførte utdanningsnivå i 2016, den samme andelen er 40 prosent blant kvinnene. Samtidig har 31 prosent menn grunnskole som høyeste fullførte utdanningsnivå, mot 26 prosent blant kvinner.

Figur 4.10 Fordeling av ikke-sysselsatte kvinner og menn 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning, 2016. Kvinner N= 39 000, menn N= 34 000



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5. Deltakelse i ikke-formell opplæring

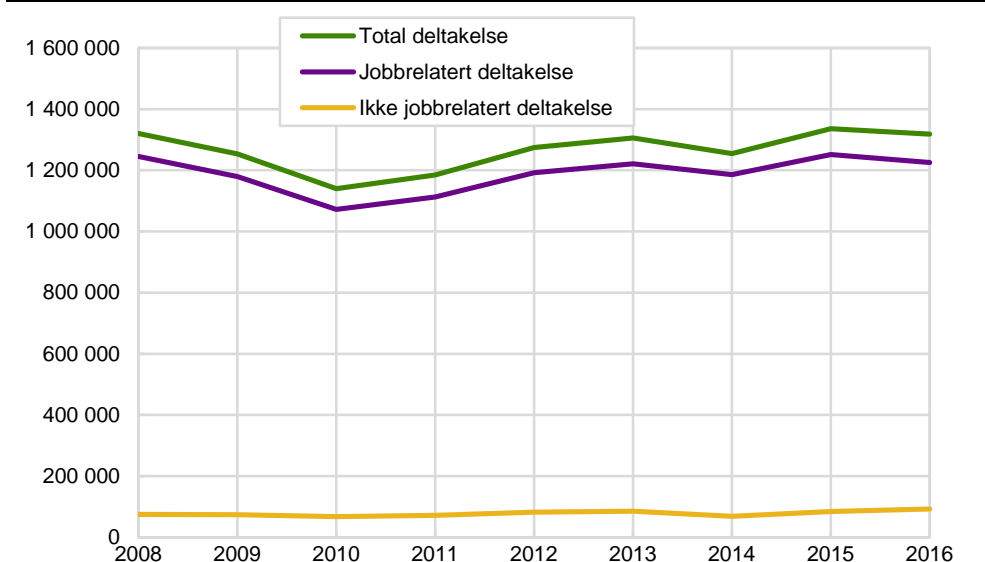
Mens videreutdanning viser til opplæring tatt ved en skole, høyskole eller universitet, er ikke-formell opplæring mer variert i form og innhold. Ikke-formell opplæring kan være kurs, seminarer og annen virksomhet der hovedformålet er opplæring. Opplæringen inngår ikke i det formelle utdanningssystemet, derav navnet. Mange som deltar i ikke-formell opplæring gjør det gjennom jobben, i regi av arbeidsgiver eller fagforening (Bjørkeng, 2015: 17).

5.1. Deltar som del av jobben

Én ting som går igjen når det gjelder deltakelse i ikke-formell opplæring er at deltakelse på kurs, seminarer og lignende som oftest er jobbrelatert. Fra 2008 til 2016 deltok rundt 1,1–1,2 millioner personer i befolkningen mellom 22 og 66 år i ikke-formell jobbrelatert opplæring årlig. Det har vært en stabil trend at omtrent halvparten har vært kvinner og halvparten har vært menn. I samme periode økte antallet som deltok i opplæring uten relasjon til jobb fra 75 000 i 2008 til 93 000 i 2016.

Samlet tilsvarer antallet deltakere i ikke-formell opplæring 42 prosent av befolkningen mellom 22 og 66 år i 2016. 58 prosent oppgir altså at de ikke deltar i noen form for ikke-formell opplæring.

Figur 5.1 Antall i befolkningen 22-66 år som har deltatt i ikke-formell opplæring. Antall



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.2. 9 av 10 deltakere er yrkesaktive

Ser vi på deltakere i ikke-formell opplæring, etter hva de hovedsakelig betrakter seg som – yrkesaktive⁶ eller under utdanning – ser vi at 9 av 10 hovedsakelig betrakter seg selv som yrkesaktive. Denne tendensen har vært stabil siden 2008.

I de påfølgende delkapitlene undersøker vi nærmere hva som kjennetegner de som deltar i *jobbrelatert* ikke-formell opplæring. Vi har imidlertid valgt å utelate de som hovedsakelig betrakter seg som studenter. Dette har vi gjort fordi vi ønsker å luke ut studenter med deltidsjobb ved siden av studiene fra beskrivelsen av deltakere i jobbrelatert ikke-formell opplæring. De neste delkapitlene beskriver med andre ord personer i alderen 22–66 år, som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring og som ikke definerer sin hovedaktivitet som student eller skoleelev.

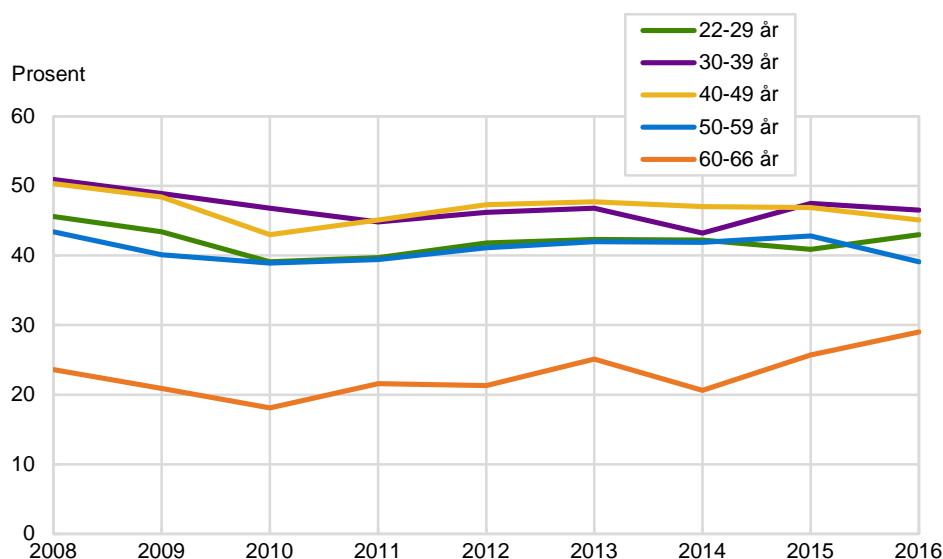
⁶ De yrkesaktive består av alle sysselsatte på heltid, samt sysselsatte på deltid som hovedsakelig betrakter seg som yrkesaktive.

5.3. Hvem deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring?

I de fleste aldersgrupper har andelen deltakere i jobbrelatert, ikke-formell opplæring gått noe ned fra 2008 til 2016. Dette har vært tilfelle både for menn og kvinner. Utviklingen i deltakelse har vært relativt lik og stabil for begge kjønn fra 2008.

Unntakene er kvinner i 20-årene og kvinner og menn i 60-årene. En større andel av kvinner og menn i 60-årene deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring i 2016 enn tidligere år.

Figur 5.2 Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.1 Stabil deltakelse, både blant sysselsatte og ikke-sysselsatte

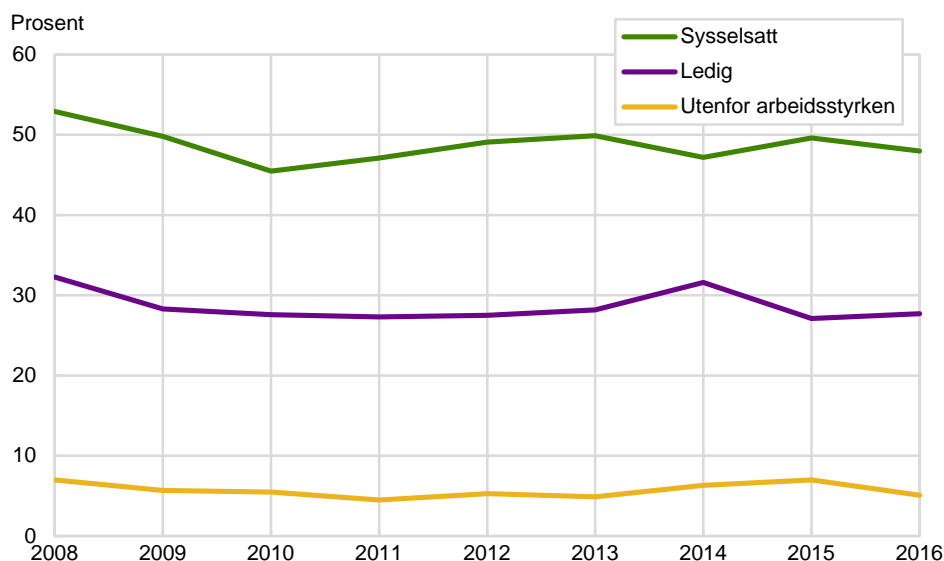
Det er store forskjeller i deltakelse mellom sysselsatte og ikke-sysselsatte personer. Naturlig nok er det blant sysselsatte størst andel deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. I 2016 deltar omtrent halvparten av de sysselsatte, noe som har vært en ganske stabil trend siden 2008.

Den delen av befolkningen som ikke er sysselsatt, er i figur 4.4 delt inn i arbeidsledige og de som er utenfor arbeidsstyrken. Mens deltakelsen blant de utenfor arbeidsstyrken har vært lav gjennom hele tidsperioden, rundt 5-6 prosent, har deltakelsen blant de ledige ligget ganske stabilt rundt 30 prosent. Det er greit å merke seg at spørsmål om deltakelse gjelder siste 12 måneder, mens sysselsettingsstatus gjelder referanseuken. Det vil si at deltakelsen kan ha skjedd på et tidspunkt der sysselsettingsstatus var en annen enn det den er oppgitt til.

I tråd med at de aller fleste som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring er sysselsatte viser svarene fra Lærevilkårsmonitoren at de aller fleste, 7 av 10 personer, deltar i regi av bedriften de jobber i⁷.

⁷ I 2015 svarte rundt 5 av 10 at det var bedriften de jobbet i som sto for opplæringen (Bjørkeng 2015: 23 & 37). I 2016 ble spørsmålet stilt litt annerledes, noe som i 2016 undersøkelsen har resultert i at flere (7 av 10) svarer at det er bedriften som står for opplæringen. Litt over 3 av 10 oppgir «andre» som ansvarlig for opplæringen. Andre omfatter for eksempel ulike organisasjoner, NAV, kommuner, fylkeskommuner og private bedrifter.

Figur 5.3 Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sysselsettingsstatus



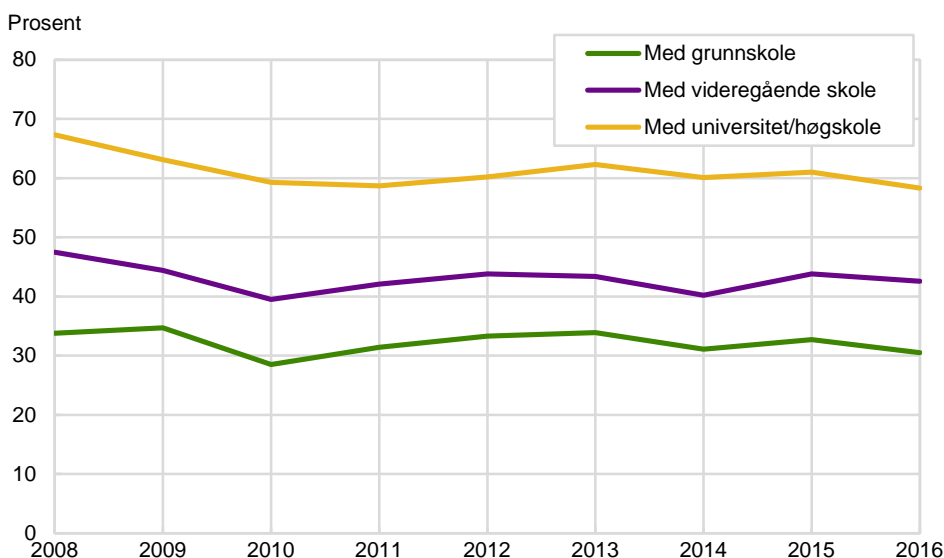
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.4. Høyest deltakelse blant sysselsatte med høyere utdanning

Vi ser den samme sammenhengen mellom sysselsattes utdanningsbakgrunn når det gjelder ikke-formell opplæring som når det gjelder videreutdanning. Jo høyere utdanning den sysselsatte har – jo høyere er sjansen for at han/hun har deltatt i ikke-formell opplæring de 9 årene vi har opplysninger om.

I 2016 deltok 6 av 10 sysselsatte med universitet- og/eller høyskoleutdanning i ikke-formell opplæring, mens 3 av 10 sysselsatte med grunnskole som høyeste utdanning gjorde det samme.

Figur 5.4 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter utdanningsnivå



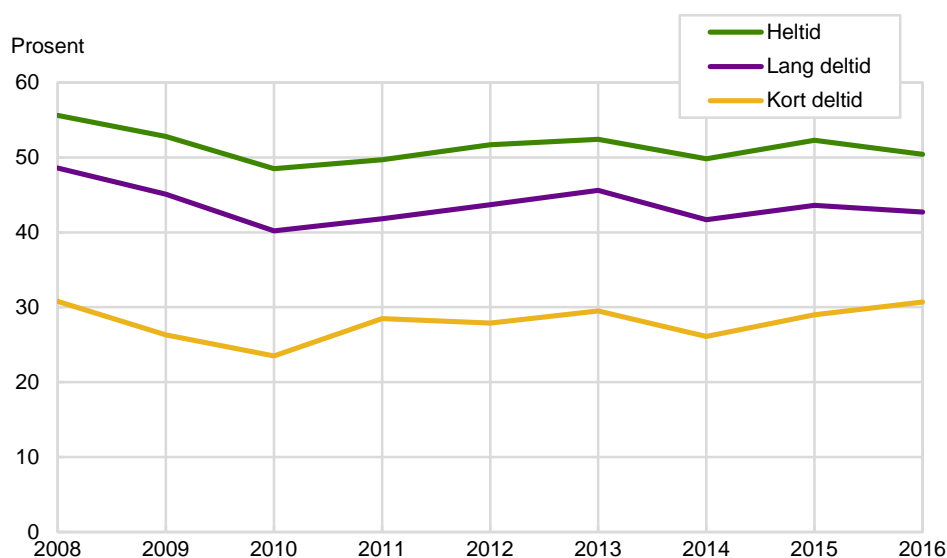
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.5. Faste ansatte, ansatte på heltid og i offentlig sektor deltar mest

Deltakere i ikke-formell opplæring har noen fellestrekk med de som deltar i videreutdanning. For eksempel er det blant de heltidsansatte vi finner størst andel deltakere i både ikke-formell opplæring og videreutdanning. Det er også her vi finner flest personer. I 2016 er antall sysselsatte på heltid om lag to millioner, mens 300 000 er sysselsatt på lang deltid og under 200 000 på kort deltid.

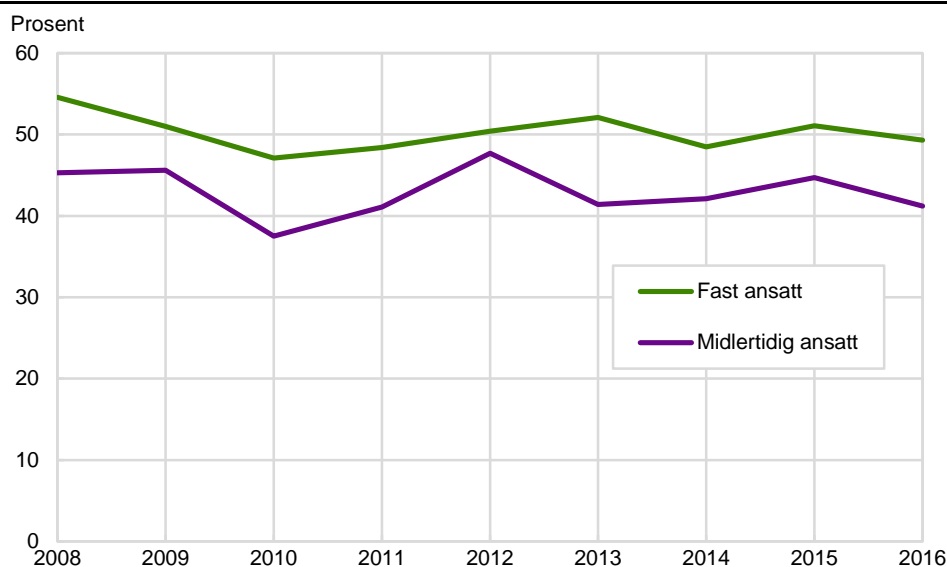
Forskjellen mellom deltidssysselsatte er større når det gjelder ikke-formell opplæring enn når det gjelder videreutdanning. 4 av 10 sysselsatte som jobbet lang deltid i 2016 deltok i ikke-formell utdanning, mot 3 av 10 i kort deltidstilling. Tilsvarende deltakerandel blant deltidssysselsatte i videreutdanning er henholdsvis 1 av 10 – uavhengig av om det er lang eller kort deltid.

Figur 5.5 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Figur 5.6 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold

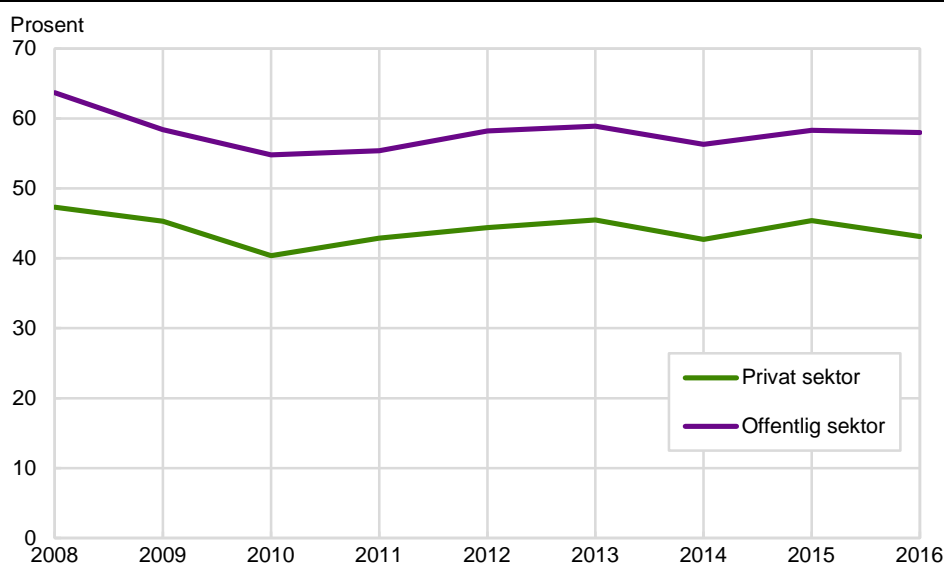


Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

I likhet med resultatene fra videreutdanningskapitlet ser vi i figur 5.7 at en større andel av de med fast ansettelse har deltatt i ikke-formell opplæring siden 2008. I 2016 deltar halvparten av sysselsatte med fast ansettelse i ikke-formell opplæring mot 2 av 5 med midlertidig ansettelse.

Som i videreutdanning deltar en høyere andel av ansatte i offentlig sektor i ikke-formell opplæring, enn ansatte i privat sektor. I 2016 er det en andelsforskjell på 15 prosentpoeng. Nærmere 3 av 5 sysselsatte i offentlig sektor deltok i ikke-formell opplæring, opp mot 2 av 5 i privat sektor. Siden privat sektor har langt flere ansatte, tilsvarer dette et større antall deltakere. Nesten 700 000 ansatte i privat sektor deltar i ikke-formell opplæring i 2016, mens antallet for offentlige ansatte er 450 000.

Figur 5.7 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor



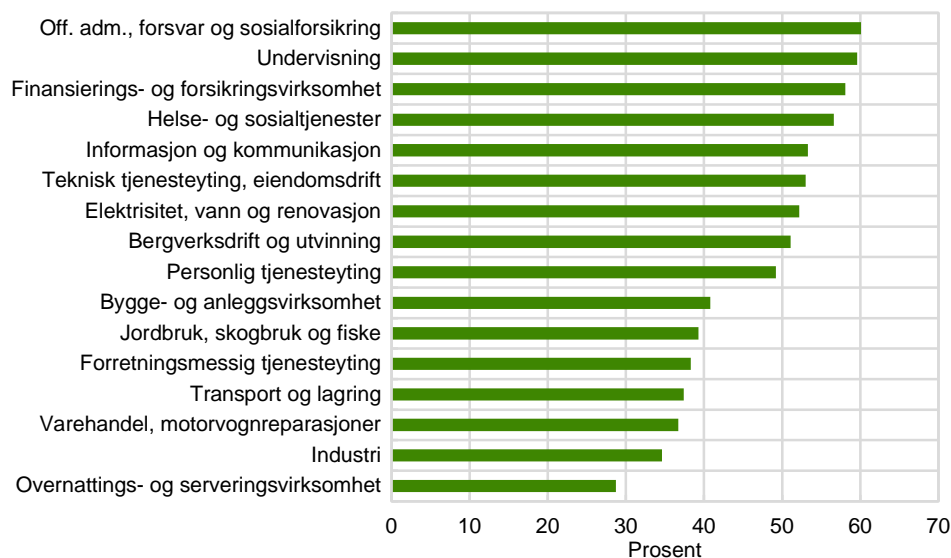
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.6. Stor variasjon i næringsgrupper

Det er stor forskjell mellom næringer når det kommer til deltakelse i ikke-formell opplæring. Det er de offentlige næringene som troner høyest. Figur 5.8 viser at nærmere 3 av 5 sysselsatte deltar i ikke-formell opplæring i de fire næringene øverst på lista i 2016. Som i 2015 er det sysselsatte i offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring som deltar oftest i denne typen opplæring (Bjørkeng, 2015).

Bortsett fra næringene i offentlig sektor, ser vi at finansierings- og forsikringsvirksomhet og informasjon og kommunikasjon har en høy andel deltakere i ikke-formell opplæring.

Samtidig deltar under 3 av 10 sysselsatte i overnattings- og serveringsvirksomhet. Andelen deltakere er dermed dobbelt så stor i de fire næringene med høyest deltakelse.

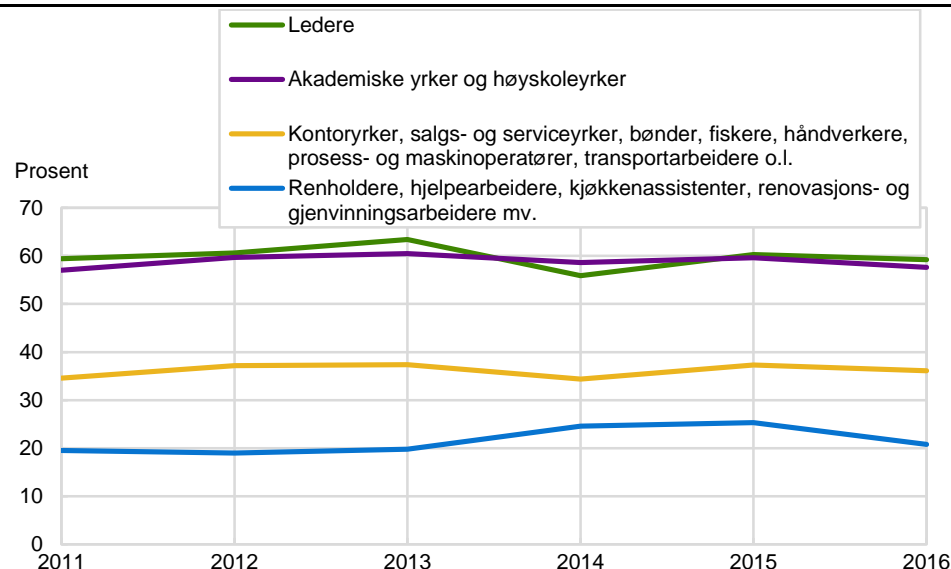
Figur 5.8 Andel sysselsatte 22-66 år som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring, 2016

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

5.7. Ledere og akademikere deltar oftest

Det er stor variasjon i deltagelse mellom yrkesgrupper. Dette kan ses i sammenheng med utdanning og at deltakelse i ikke-formell opplæring øker jo høyere utdanning den sysselsatte har.

Det har vært en stabil trend at ledere og sysselsatte i akademiske yrker og høyskoleyrker har deltatt oftest i ikke-formell opplæring. Figur 5.9 viser at godt over halvparten av de sysselsatte i de nevnte yrkene har deltatt årlig i en form for ikke-formell opplæring.

Figur 5.9 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

6. Læringsintensivt arbeid

Læring trenger ikke nødvendigvis å skje i organiserte former. Læring kan også skje ustrukturert, uten at det nødvendigvis er en lærer, veileder eller organisator til stede. En slik form for læring defineres ofte som *uformell læring* (Eraut, 2014).

Uformell læring er en viktig del av den livslange læringen. Vox-barometeret (2010) viser at folk mener de har et høyt utbytte av aktiviteter som kan klassifiseres som uformell læring (Berg, 2011). Imidlertid kan uformell læring være vanskelig å registrere. Folk er ikke nødvendigvis bevisste på at de tilegner seg ny kunnskap og ferdigheter, og de kan ta denne typen læring for gitt.

I EU-kommisjonen og Eurostat sin definisjon av uformell læring er det også et kriterium at uformell læring skjer med bakgrunn i et bevisst ønske om å lære. Av spørsmålene som går på uformell læring i Lærevilkårsmonitoren blir imidlertid ikke respondentene spurt om de har et bevisst ønske om å lære. Respondentene blir spurt om 1) hvor gode eller dårlige muligheter de har til å skaffe seg kunnskaper og ferdigheter gjennom det daglige arbeidet, og 2) i hvilken grad jobben krever at de stadig må lære seg noe nytt eller sette seg inn i nye ting.

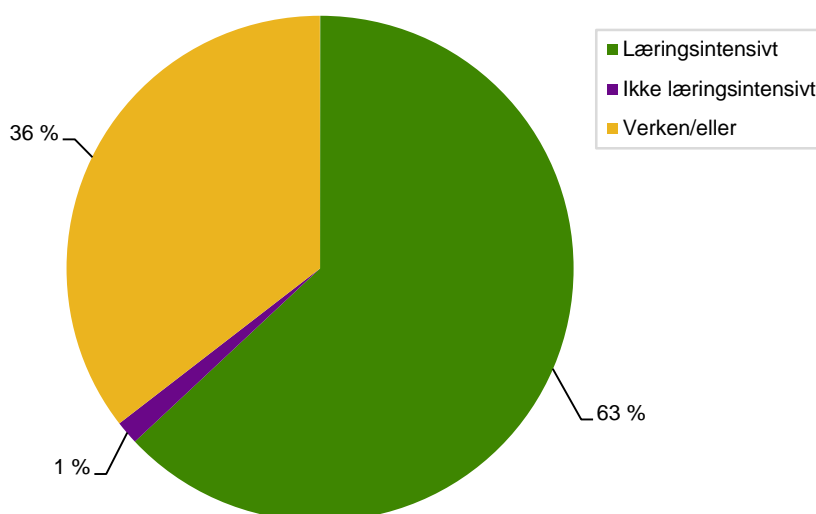
Det er verdt å merke seg at disse to spørsmålene – knyttet til læringsmuligheter og jobbkrav – er mer utsatt for subjektive vurderinger fra respondenten, enn hva de foregående spørsmålene om deltakelse i utdannings- og opplæringsaktiviteter er (Nyen, 2004).

6.1. Nesten 2 av 3 opplever å ha læringsintensivt arbeid

Tidligere analyser av Lærevilkårsmonitoren (blant annet Bjørkeng og Nyen) bruker begrepet læringsintensivt arbeid om jobber som både har høye krav til læring og gode muligheter til å erverve kunnskapen og ferdighetene som trengs. Etter denne definisjonen oppgir over 6 av 10 sysselsatte, som tilsvarer omtrent 1,5 millioner personer, å ha læringsintensivt arbeid i 2016.

Figur 6.1 viser fordelingen av sysselsatte etter hvor læringsintensivt arbeidet deres er. Andelen har vært svært stabil siden 2008. I 2016 er det svært få, omtrent 35 000 sysselsatte, som opplever at arbeidet deres ikke er læringsintensivt, mens omtrent 840 000 opplever at de verken har, eller ikke har, en læringsintensiv arbeidsplass.

Figur 6.1 Fordeling av sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid. N = 2,4 millioner. 2016. Prosent



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

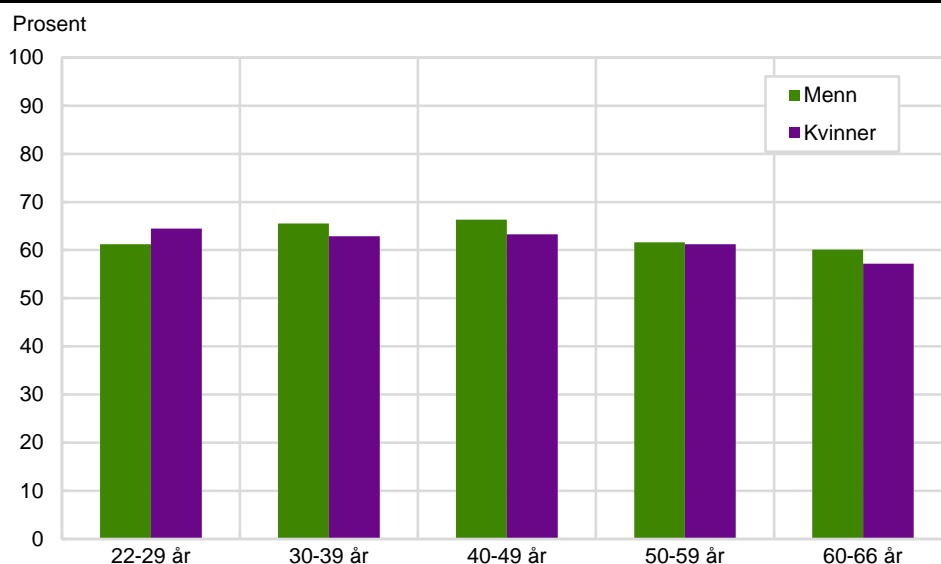
Som i kapittel 5 er de som hovedsakelig betrakter seg som studenter utelatt, fordi vi ønsker å luke ut studenter med deltidsjobb ved siden av studiene fra beskrivelsene. De neste delkapitlene beskriver sysselsatte i alderen 22–66 år som ikke definerer sin hovedaktivitet som student eller skoleelev. I 2016 tilsvarer dette nærmere 2,4 millioner sysselsatte.

6.2. Både kvinner og menn, eldre og yngre, har læringsintensivt arbeid

Figur 6.2 viser at fordelingen av personer som opplever å ha læringsintensivt arbeid er ganske lik mellom kvinner og menn. Ser vi på utviklingen fra 2008 er det imidlertid en svak tendens at en litt større andel menn oppgir å ha et læringsintensivt arbeid, med unntak av i den yngste aldersgruppen.

Figur 6.2 viser også at det å oppleve at hverdagen er læringsintensiv er nokså aldersuavhengig. Kun en litt større andel yngre enn eldre arbeidstakere synes arbeidsdagen er læringsintensivt.

Figur 6.2 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter kjønn og alder. 2016

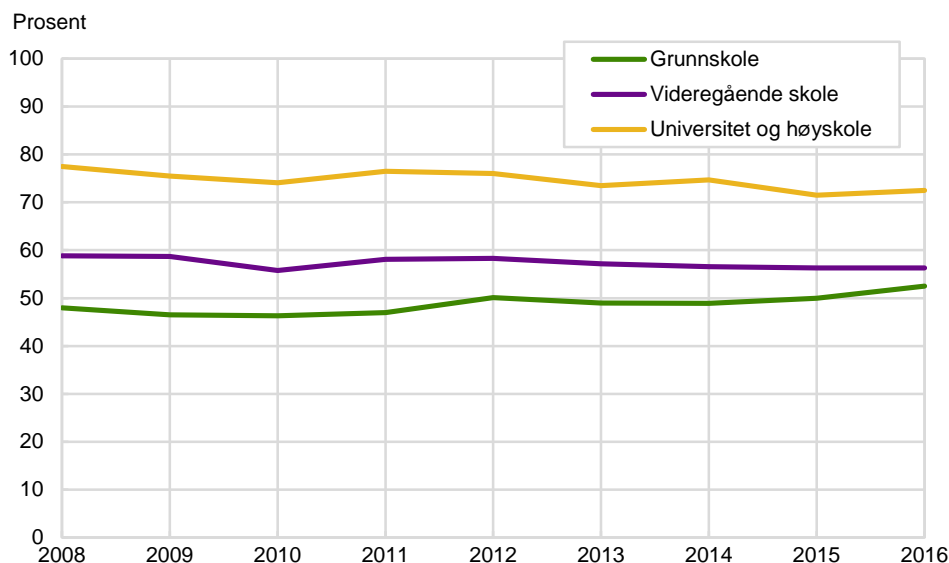


Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

6.3. Høyt utdannede har læringsintensive jobber

Det er større forskjeller mellom grupperinger når vi undersøker læringsintensivt arbeid etter utdanningsbakgrunn. Vi ser at en langt større andel sysselsatte med høyere utdanning opplever å ha en læringsintensiv jobb. Av de omtrent 1,5 millionene som i 2016 oppga å ha en læringsintensiv jobb hadde 770 000 utdanning på universitet- og høyskolenivå, 560 000 på videregående nivå og 160 000 på grunnskolenivå.

Figur 6.3 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter utdanningsnivå¹



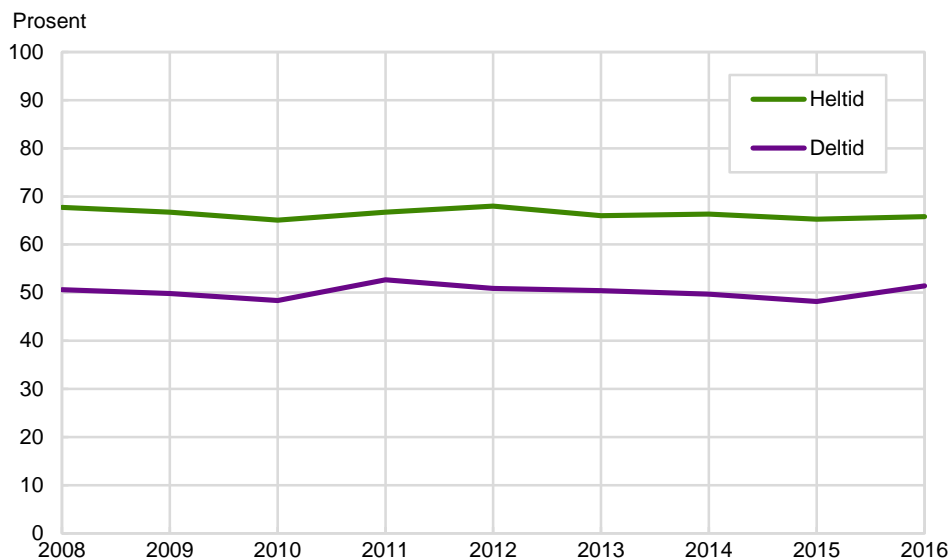
¹ I 2016 hadde omtrent 1,1 million av de sysselsatte mellom 22 og 66 år utdanning på universitet og høyskolenivå, mens litt under 1 million hadde utdanning på videregående nivå, og omtrent 300 000 hadde utdanning på grunnskolenivå.

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

6.4. Heltidsansatte har læringsintensivt arbeid

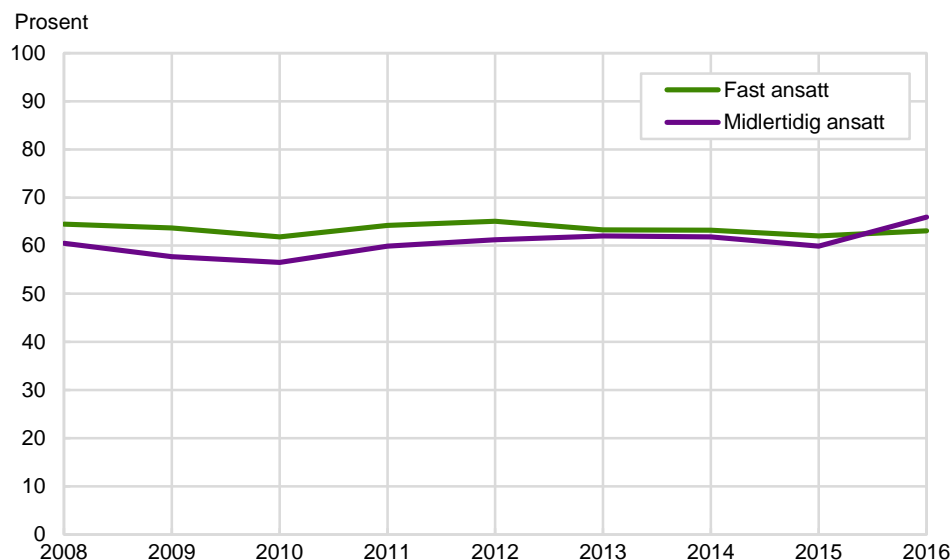
Det har vært en stabil trend siden 2008 at flere heltids- enn deltidsansatte har opplevd arbeidsdagen som læringsintensiv. I 2016 oppgir 1,3 av 1,9 millioner heltidsansatte mellom 22 og 66 år at jobben er læringsintensiv, mens nærmere 230 000 av 460 000 deltidsansatte gjør det samme.

Figur 6.4 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter arbeidstid



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Figur 6.5 viser på sin side at fast eller midlertidig ansettelse ser ut til å lite å si for om arbeidstakere opplever arbeidet som læringsintensivt. Omtrent 6 av 10, uavhengig av ansettelsesforhold opplever arbeidet sitt som læringsintensivt.

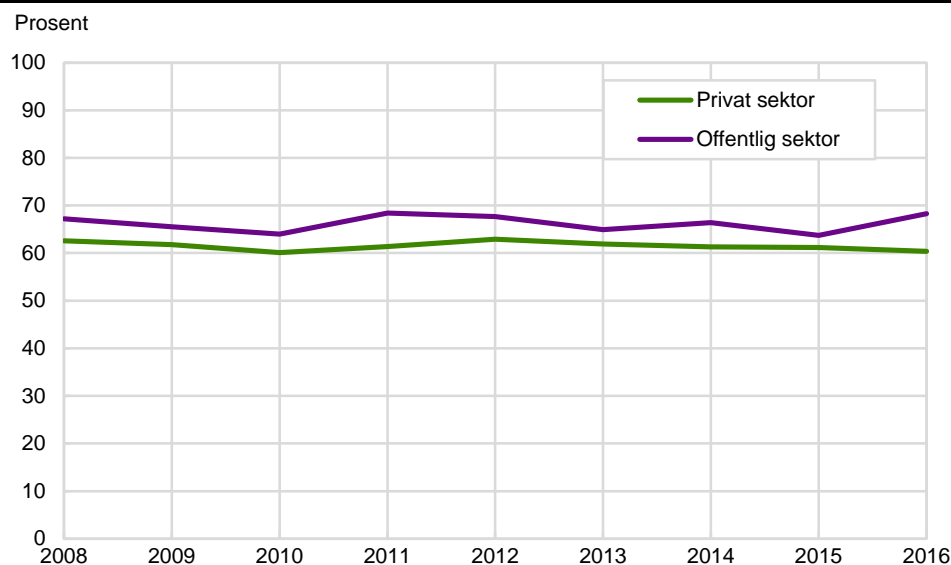
Figur 6.5 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter ansettelsesforhold

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

6.5. Læringsintensivt både i det private og offentlige

En litt høyere andel ansatte i offentlig enn privat sektor mener de har en læringsintensiv arbeidsplass. Dette samsvarer med figur 4.6c, som viste at en større andel arbeidstakere i offentlig enn privat sektor deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Som figur 6.6 demonstrerer, er det imidlertid ikke snakk om store andelsforskjeller mellom sektorene.

Fra kapittel 5 husker vi at deltakelsen i ikke-formell opplæring er en del høyere blant ansatte i offentlig enn privat sektor (58 prosent mot 43 prosent) og blant faste- enn midlertidig ansatte (49 prosent mot 41 prosent) i 2016. Imidlertid demonstrerer figur 6.5 og 6.6 at det er mye mindre forskjeller mellom offentlige og privat ansatte, og mellom faste- og midlertidige ansatte, hva gjelder opplevelsen av å ha en læringsintensiv arbeidsplass. Dette demonstrerer at det ikke nødvendigvis er noe en til en til sammenheng mellom deltakelse i organiserte jobbrelaterte opplæringsaktiviteter og det å oppleve å ha en læringsintensiv arbeidsplass.

Figur 6.6 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter sektor

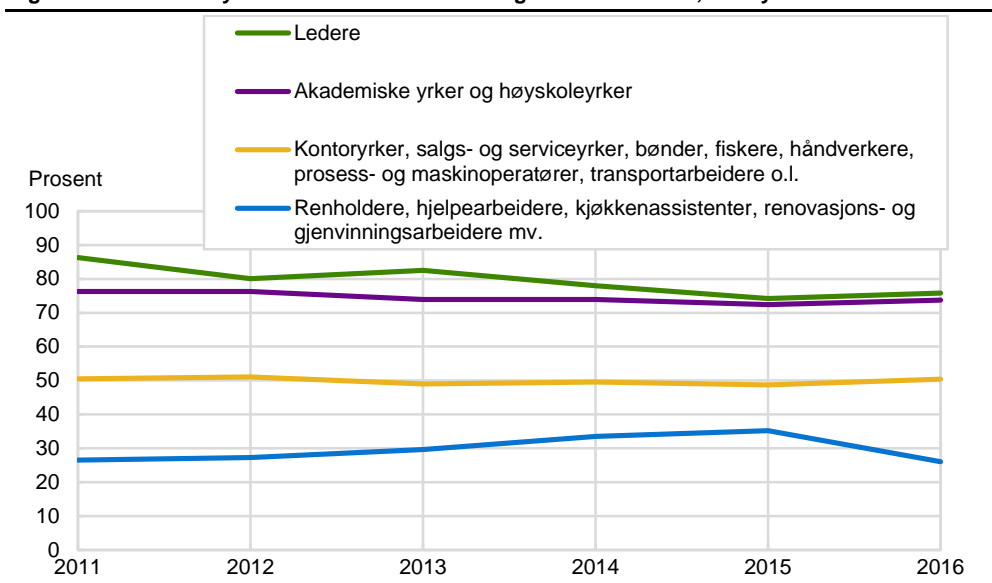
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

6.6. Store forskjeller mellom yrkesgrupper og næringer

I samsvar med at flere høyt utdannede mener jobben er læringsintensiv har det vært en trend siden 2011 at en større andel ansatte i typiske høyutdanningsyrker opplever arbeidet som læringsintensivt. Trenden har imidlertid vært svakt nedadgående både blant ansatte i lederyrker og ansatte i akademiske- og høyskoleyrker siden 2011.

Mest interessant er det kanskje at kun halvparten av de 1 million ansatte i kontoryrker, salg og service yrker osv. opplever hverdagen som læringsintensiv. Dette betyr at omtrent halvparten av de ansatte i disse yrkene, 450 000 personer, har svart verken/eller på spørsmål om de opplever jobben som læringsintensiv.

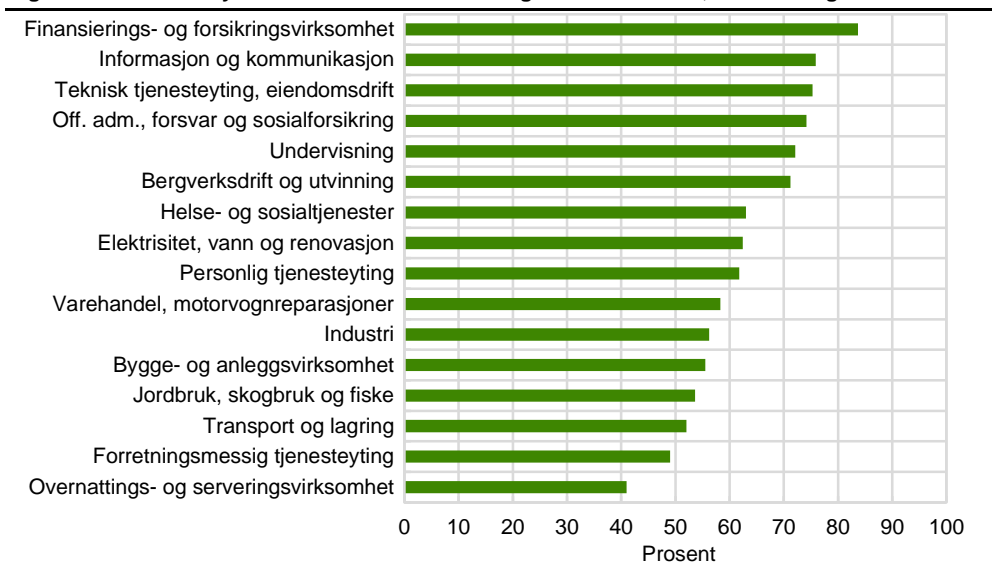
Figur 6.7 Andel sysselsatte 22-66år med læringsintensivt arbeid, etter yrke



Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Det er ikke næringene med flest ansatte som troner høyest når vi rangerer næring etter størst andel sysselsatte som opplever hverdagen som læringsintensiv. For eksempel ser vi at innenfor næringen med flest ansatte – helse og sosialtjenester – mener i overkant av 6 av 10 sysselsatte at hverdagen er læringsintensiv. Dette tilsvarer i overkant av 300 000 ansatte. Det betyr imidlertid at omtrent 180 000 ansatte innenfor denne næringen verken eller opplever hverdagen som læringsintensiv.

Figur 6.8 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter næring¹. 2016



¹ De fire næringene med flest ansatte mellom 22–66 år i 2016 er helse- og sosialtjenester (ca. 500 000 sysselsatte), varehandel og motorvognreparasjoner (ca. 280 000), undervisning (ca. 211 000) og industri (ca. 210 000).
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Lærevilkårsmonitoren

Referanser

- Bjørkeng, B. (2015). *Livslang læring 2008-2015. Resultater fra Lærevilkårsmonitoren*. Rapport 2015/01. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Bø, T. P. & Håland, I. (2015). *Dokumentasjon av Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) etter omleggingen i 2006*. Notater 2015/15. Oslo: Statistisk sentralbyrå
- Børringbo, K. & Braathen, F. (07.01.2016). «Seks ledere om endringene i norsk arbeidsliv». Hentet 25.08.2016 fra <http://www.aftenposten.no/okonomi/Seks-ledere-om-endringene-i-norsk-arbeidsliv-15905b.html>
- Børringbo, K. & Østrem, V. (12.01.2016). «NHO-direktøren: «Norge er ikke flinkest i klassen»». Hentet 25.08.2016 fra <http://www.aftenposten.no/okonomi/NHO-direktoren-Norge-er-ikke-flinkest-i-klassen-16054b.html>
- Eraut, M. (2004). *Informal learning in the workplace*. Studies in Continuing Education, Volume 26, Issue 2, 2004
- Nyen, T. (2004). *Livslang læring i norsk arbeidsliv. Resultater fra lærevilkårsmonitoren 2003*. Fafo-rapport 435. Oslo. Fafo
- Regjeringen.no (2015). «Satsing på voksnes læring», hentet 25.08.2016 fra <https://www.regjeringen.no/no/om-regjeringa/solberg/Regjeringens-satsingsomrader/Regjeringens-satsingsomrader/kunnskap-gir-muligheter-for-alle1/Satsing-pa-voksnes-laring-/id753138/>
- Statistisk sentralbyrå (2016a). *Arbeidskraftundersøkelsen, 2. kvartal 2016*. Hentet 25.08.2016 fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/aku/kvartal/2016-07-29?fane=om#content>
- Statistisk sentralbyrå (2016b). *Befolkningens utdanningsnivå, 1. oktober 2015*. Hentet 25.08.2016 fra <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv>
- Wiborg, Ø., Børing, P. & Skule, S. (2013) *Livslang læring og mobilitet i arbeidsmarkedet*. Rapport 8/2013. Oslo. NIFU

Vedlegg A: Figurgrunnlag

Figur 2.1 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Deltatt i formell utdanning	16	16	15	14	16	17	16	16	15
Deltatt i formell videreutdanning	11	11	9	9	10	10	10	9	9

Figur 2.2 Andel menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt	11	11	9	9	10	10	10	9	9
Menn	9	9	7	7	7	8	8	7	7
Kvinner	13	13	11	11	12	12	12	11	10

Figur 2.3 Fordeling av menn 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn. Prosent

	2015	2016
Totalt	100	100
Grunnskole	14	17
Videregående skole	42	47
Universitet og høyskole	43	36
Uoppgitt	1	0

Figur 2.4 Fordeling av kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn. Prosent

	2015	2016
Totalt	100	100
Grunnskole	17	14
Videregående skole	34	33
Universitet og høyskole	49	50
Uoppgitt	0	3

Figur 2.5 Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sysselsettingsstatus. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sysselsatt	10	10	8	8	9	9	8	8	7
Ikke-sysselsatt	18	16	13	13	14	14	14	13	14

Figur 3.1 Fordeling av sysselsatte menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning. 2016. Prosent

	2016
Menn	39
Kvinner	61

Figur 3.2 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter alder. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
22-29	10	9	9	8	9	10	9	9	10
30-39	11	14	11	9	11	13	10	12	11
40-49	11	10	8	8	8	9	9	7	6
50-59	7	6	5	5	5	5	5	4	3

Figur 3.3 Andel av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter høyest fullførte utdanning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Med grunnskole	8	7	6	5	7	8	8	6	6
Med videregående skole	9	8	6	6	6	7	7	6	6
Med høyskole/universitet	12	14	11	11	11	12	10	10	9

Figur 3.4 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heltid	9	9	7	7	8	8	7	6	6
Deltid	14	12	11	11	13	13	12	13	12

Figur 3.5 Fordeling av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesform. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heltid	70	74	70	70	69	69	70	65	64
Deltid	30	26	30	30	31	31	30	34	35

Figur 3.6 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Privat sektor	8	8	6	6	6	7	6	5	5
Offentlig sektor	14	13	12	12	13	13	13	13	11

Figur 4.1 Sysselsatte menn og kvinner 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter høyeste fullførte utdanning. 2016. Prosent

	Med grunnskole	Med videregående skole	Med høyskole/universitet
Menn	10	44	45
Kvinner	10	30	60

Figur 4.2 Sysselsatte 22-59 år i formell videreutdanning etter høyest fullførte utdanning, fordelt etter alder. 2016. Prosent

	Med grunnskole	Med videregående skole	Med høyskole/universitet
22-29	52	43	13
30-39	30	32	45
40-49	7	21	32
50-59	10	5	10

Figur 4.3 Sysselsatte 22-59 år, etter deltakelse og nivå på videreutdanningen, fordelt etter utdanningsbakgrunn. 2016. Prosent

	Med grunnskole	Med videregående skole	Med høyskole/universitet
Deltatt på universitet- eller høyskolenivå	4	34	62
Deltatt på grunnskole- eller videregående nivå	44	44	10
Ikke deltatt	13	42	45

Figur 4.4 Sysselsatte 22-59 år som deltar i formell videreutdanning etter arbeidstid, fordelt etter kjønn. Prosent

	Heltid	Lang deltid	Kort deltid
Menn	42	31	37
Kvinner	58	69	63

Figur 4.5 Heltid- og deltidsysselsatte deltakere 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter alder. 2016. Prosent

	Heltid	Deltid (kort og lang)
22-29 år	17	46
30-39 år	42	34
40-49 år	30	17
50-59 år	11	4

Figur 4.6 Andel sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fast ansatt	10	10	8	8	8	9	8	7	7
Midlertidig ansatt	15	16	12	14	13	15	14	19	14

Figur 4.7 Andel sysselsatte 22–59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ledere	10	5	8	7	7	7
Akademiske yrker og høyskoleyrker	11	10	10	9	9	8
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	6	7	8	7	7	6
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	8	7	6	9	8	8

Figur 4.8 Andel ikke-sysselsatte 22–59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Menn	17	15	12	13	13	13	14	12	14
Kvinner	18	17	14	14	15	15	15	15	14

Figur 4.9 Andel ikke-sysselsatte 22–59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter utdanningsnivå. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Grunnskole	13	14	10	9	10	11	10	11	12
Videregående skole	19	15	14	14	13	15	15	14	15
Universitet/høyskole	24	23	17	17	21	16	19	16	13

Figur 4.10 Fordeling av ikke-sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter kjønn og utdanningsnivå. Prosent. 2016

	Grunnskole	Videregående	Universitet/høyskole	Uoppgitt
Menn	31	51	18	0
Kvinner	26	40	26	8

Figur 5.1 Antall i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring. Antall.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall personer	2 814 000	2 853 000	2 881 000	2 933 000	2 978 000	3 051 000	3 084 000	3 106 000	3 135 000
Total deltakelse	1 320 000	1 254 000	1 140 000	1 185 000	1 274 000	1 306 000	1 255 000	1 336 000	1 318 000
Jobbrelatert deltakelse	1 245 000	1 180 000	1 072 000	1 113 000	1 192 000	1 221 000	1 186 000	1 252 000	1 225 000
Ikke jobbrelatert deltakelse	75 000	74 000	68 000	72 000	82 000	85 000	69 000	84 000	93 000

Figur 5.2 Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
22-29	48	44	39	39	43	44	43	42	42
30-39	52	49	46	45	47	46	44	47	45
40-49	50	49	43	44	47	47	45	46	43
50-59	42	39	37	38	39	40	40	41	38
60-66	26	23	18	23	23	25	23	27	30

Figur 5.3 Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sysselsettingsstatus. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sysselsatt	53	50	46	47	49	50	47	50	48
Ledig	32	28	28	27	28	28	32	27	28
Utenfor arbeidsstyrken	7	6	6	5	5	5	6	7	5

Figur 5.4 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter utdanningsnivå. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Med grunnskole	34	35	29	31	33	34	31	33	31
Med videregående skole	48	44	40	42	44	43	40	44	43
Med universitet/høyskole	67	63	59	59	60	62	60	61	58

Figur 5.5 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heltid	56	53	49	50	52	52	50	52	50
Lang deltid	49	45	40	42	44	46	42	44	43
Kort deltid	31	26	24	29	28	30	26	29	31

Figur 5.6 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fast ansatt	55	51	47	48	50	52	49	51	49
Midlertidig ansatt	45	46	38	41	48	41	42	45	41

Figur 5.7 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Privat sektor	47	45	40	43	44	46	43	45	43
Offentlig sektor	64	58	55	55	58	59	56	58	58

Figur 5.8 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring. 2016. Prosent

	2016
Off. adm., forsvar og sosialforsikring	60
Undervisning	60
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	58
Helse- og sosialtjenester	57
Informasjon og kommunikasjon	53
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	53
Elektrisitet, vann og renovasjon	52
Bergverksdrift og utvinning	51
Personlig tjenesteyting	49
Bygge- og anleggsvirksomhet	41
Jordbruk, skogbruk og fiske	39
Forretningsmessig tjenesteyting	38
Transport og lagring	37
Varehandel, motorvognreparasjoner	37
Industri	35
Overnattings- og serveringsvirksomhet	29

Figur 5.9 Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ledere	59	61	63	56	60	59
Akademiske yrker og høyskoleyrker	57	60	61	59	60	58
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	35	37	37	34	37	36
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	20	19	20	25	25	21

Figur 6.1 Fordeling av sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Læringsintensivt	64	63	61	64	65	63	63	62	63
Ikke læringsintensivt	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Verken/eller	34	35	37	34	34	36	36	36	36

Figur 6.2 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, kjønn og alder. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
22-29 år									
Menn	69	66	63	63	63	60	64	62	61
Kvinner	63	64	59	64	65	67	63	57	65
30-39 år									
Menn	70	68	67	67	70	67	68	68	66
Kvinner	65	65	63	65	68	66	63	63	63
40-49 år									
Menn	68	67	66	65	68	65	67	65	66
Kvinner	64	63	63	66	66	65	64	65	63
50-59 år									
Menn	62	62	62	64	64	63	62	61	62
Kvinner	57	59	55	59	60	59	58	58	61
60-66 år									
Menn	56	52	53	57	55	55	55	56	60
Kvinner	54	47	44	55	49	46	53	52	57

Figur 6.3 Andel sysselsatte med læringsintensivt arbeid, etter utdanningsnivå. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Grunnskole	48	47	46	47	50	49	48,9	50	52,5
Videregående skole	59	59	56	58	58	57	56,6	56,3	56,3
Universitet og høyskole	78	76	74	77	76	74	74,7	71,5	72,5

Figur 6.4 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter arbeidstid. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Heltid	68	67	65	67	68	66	66	65	66
Deltid	51	50	48	53	51	50	50	48	51

Figur 6.5 Andel sysselsatte med læringsintensivt arbeid, etter ansettelsesforhold. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fast ansatt	65	64	62	64	65	63	63	62	63
Midlertidig ansatt	61	58	57	60	61	62	62	60	66

Figur 6.6 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter sektortilknytning. Prosent

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Privat sektor	63	62	60	61	63	62	61	61	60
Offentlig sektor	67	66	64	68	68	65	66	64	68

Figur 6.7 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter yrke. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ledere	86	80	83	78	74	76
Akademiske yrker og høyskoleyrker	76	76	74	74	72	74
Kontoryrker, salgs- og serviceyrker, bønder, fiskere, håndverkere, prosess- og maskinoperatører, transportarbeidere o.l.	51	51	49	50	49	50
Renholdere, hjelpearbeidere, kjøkkenassistenter, renovasjons- og gjenvinningsarbeidere mv.	27	27	30	34	35	26

Figur 6.8 Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter næring. Prosent

	2016
Overnattings- og serveringsvirksomhet	41
Forretningsmessig tjenesteyting	49
Transport og lagring	52
Jordbruk, skogbruk og fiske	54
Bygge- og anleggsvirksomhet	56
Industri	56
Varehandel, motorvognreparasjoner	58
Personlig tjenesteyting	62
Elektrisitet, vann og renovasjon	62
Helse- og sosialtjenester	63
Bergverksdrift og utvinning	71
Undervisning	72
Off. adm., forsvar og sosialforsikring	74
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	75
Informasjon og kommunikasjon	76
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	84

Vedlegg B: Spørreskjemaet for Lærevilkårsmonitoren 2016

A. DELTAKELSE I FORMELL UTDANNING

Hvis utd105a=2

A1

Har du gått på skole, studert eller vært lærling i løpet av de siste 12 månedene?

Ta med alle utdannings- og opplæringsaktiviteter som gir studiepoeng eller som er en del av grunnskole eller videregående opplæring.

1. Ja gå til A2
2. Nei

A2a

Hva slags utdanning var dette? Var det grunnskole, videregående skole, fagskole, universitet eller høyskole?

1. Grunnskole
2. Videregående skole
3. Fagskole
4. Universitet eller høyskole

Instruks: Folkehøyskole regnes som videregående utdanning, det gjør også lærlinger

Hvis A2a = 4

A2b

På hvilket nivå var denne utdanningen? Var den på bachelor- eller master-nivå?

1. Bachelor-nivå
2. Masternivå eller høyere (Ta med PhD og doktorgrad)

Instruks: Studenter som har tatt færre studiepoeng enn det som trengs til en bachelorgrad (mindre enn 180 studiepoeng,) skal registreres i bachelor

B. DELTAKELSE I IKKE-FORMELL OPPLÆRING

Hvis utd105=2

B1

Har du deltatt i noen annen form for opplæring, som kurs, seminarer, konferanser o.l. i løpet av de siste 12 månedene?

1. JA
2. NEI

Hvis B1=1

B3

Var noe av dette jobbrelatert opplæring i forbindelse med nåværende eller framtidig jobb?

1. JA
2. NEI

Hvis Sysselsatt (sysstat = 1) og (B3=1 eller utd112=1)

B9a

Så et spørsmål om den siste jobbrelaterte opplæringen du deltok i. Var det bedriften du jobber i nå eller jobbet i da, som arrangerte hoveddelen av denne opplæringen?

1. Nåværende eller tidligere bedrift/virksomhet
2. Andre

Instruks: ekstern kurskonsulent i bedriften regnes som at bedriften arrangerte opplæringen

Hvis B3 =2 eller B9a = 2

B9b

Hvem stod for opplæring - var det...

1. Offentlig skole (f.eks. universitet, høyskole)
2. Privat skole (BI mv.)
3. Frivillig organisasjon (Fagforeninger, studieforbund, folkeuniversitetet ..)
4. ANDRE

Noter navnet på kursleverandøren:

Hvis Ikke sysselsatt (dvs. ledig eller utenfor arbeidsstyrken) og B3=1-2

B9c

Så et spørsmål om den siste opplæringen du deltok i. Hvem stod for opplæring eller instruksjon i dette kurset - var det...

1. Offentlig skole
2. Privat skole
3. Frivillig organisasjon
4. En bedrift
5. NAV
6. ANDRE

Noter navnet på

kursleverandøren: _____

D. UFORMELL LÆRING/LÆRINGSMILJØ PÅ ARBEIDSPLASSEN

Hvis Sysselsatt

D1

Læring skjer ikke bare gjennom kurs og utdanning, men også gjennom det daglige arbeidet og gjennom kontakt med kolleger.

Alt i alt, hvor gode eller dårlige muligheter har du til å skaffe deg kunnskaper og ferdigheter gjennom det daglige arbeidet?

Er mulighetene

1. Svært gode
2. Ganske gode
3. Verken gode eller dårlige
4. Ganske dårlige
5. Svært dårlige
6. VET IKKE

Hvis Sysselsatt

D2

I hvilken grad krever jobben din at du stadig må lære deg noe nytt eller sette deg inn i nye ting?

1. I svært stor grad
2. I ganske stor grad
3. Verken stor eller liten grad
4. I ganske liten grad
5. I svært liten grad
6. VET IKKE

Figurregister

Figur 2.1	Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell utdanning og formell videreutdanning.....	10
Figur 2.2	Fordeling av befolkningen 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter nivå på videreutdanningen. 2016. N= 233 000. Prosent.....	11
Figur 2.3	Andel menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning ...	11
Figur 2.4	Fordeling av kvinner og menn 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn ¹ . 2016. N= 97 000. Prosent.....	12
Figur 2.5	Andel av befolkningen 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sysselsettingsstatus.....	12
Figur 3.1	Fordeling av sysselsatte menn og kvinner 22–59 år om deltar i formell videreutdanning. 2016. N= 160 000. Prosent.....	14
Figur 3.2	Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter alder.....	14
Figur 3.3	Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter høyest fullførte utdanning	15
Figur 3.4	Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter arbeidstid	16
Figur 3.5	Fordeling av sysselsatte 22- 59 år som deltar i formell videreutdanning, etter arbeidstid. 2016. N= 160 000. Prosent	16
Figur 3.6	Andel sysselsatte 22- 59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter sektortilknytning	17
Figur 4.1	Sysselsatte menn og kvinner 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter høyeste fullførte utdanning. 2016. Menn N= 63 000, kvinner N= 97 000.....	18
Figur 4.2	Sysselsatte 22-59 år i formell videreutdanning etter høyest fullførte utdanning, fordelt etter alder. 2016. Grunnskole N= 16 000, videregående skole N=57 000, universitet/høgskole N=87 000	19
Figur 4.3	Sysselsatte 22-59 år, etter deltakelse og nivå på videreutdanningen, fordelt etter utdanningsbakgrunn. 2016. Deltatt universitet-/høyskolenivå N= 135 000, deltatt grunnskole-/videregående nivå N= 23 000, ikke deltatt= 2 millioner	19
Figur 4.4	Sysselsatte 22-59 år som deltar i formell videreutdanning etter arbeidstid, fordelt etter kjønn. 2016. Heltid N= 103 000, lang deltid N=29 000, kort deltid N= 27 000.....	20
Figur 4.5	Heltidssysselsatte og deltidssysselsatte deltakere 22-59 år i formell videreutdanning, fordelt etter alder. 2016. N = 103 000. Prosent.....	20
Figur 4.6	Andel sysselsatte 22–59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter ansettelsesforhold.....	21
Figur 4.7	Andel av sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter yrke.....	22
Figur 4.8	Andel ikke-sysselsatte menn og kvinner 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning	22
Figur 4.9	Andel ikke-sysselsatte 22-59 år som har deltatt i formell videreutdanning, etter utdanningsbakgrunn	23
Figur 4.10	Fordeling av ikke-sysselsatte kvinner og menn 22-59 år som deltar i formell videreutdanning, etter høyeste fullførte utdanning. 2016. N= 34 000.	24
Figur 5.1	Antall i befolkningen 22-66 år som har deltatt i ikke-formell opplæring. Antall.....	25
Figur 5.2	Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter alder.....	26
Figur 5.3	Andel i befolkningen 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sysselsettingsstatus	27
Figur 5.4	Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter utdanningsnivå.....	27
Figur 5.5	Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter arbeidstid	28
Figur 5.6	Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter ansettelsesforhold.....	28
Figur 5.7	Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter sektor	29
Figur 5.8	Andel sysselsatte 22-66 år som deltar i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter næring. 2016.....	30
Figur 5.9	Andel sysselsatte 22-66 år som har deltatt i jobbrelatert ikke-formell opplæring, etter yrke	30
Figur 6.1	Fordeling av sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid. N = 2,4 millioner. 2016. Prosent	31

Figur 6.2	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter kjønn og alder. 2016.....	32
Figur 6.3	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter utdanningsnivå ¹	33
Figur 6.4	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter arbeidstid	33
Figur 6.5	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter ansettelsesforhold.....	34
Figur 6.6	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter sektortilknytning	34
Figur 6.7	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter yrke	35
Figur 6.8	Andel sysselsatte 22-66 år med læringsintensivt arbeid, etter næring. 2016.	35

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9396-2 (trykt)
ISBN 978-82-537-9397-9 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9396-2



9 788253 793962



Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway